

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра фінансів

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан економічного факультету

д.е.н., професор _____ А.Д.Діброва

_____ 2020 р.

Протокол №10 від «17» червня 2020 р.

«РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО»

На засіданні кафедри фінансів

Протокол №5 від «2» червня 2020 р.

Завідувач кафедри

Д.е.н., професор _____ Н.М.Давиденко

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

“Фінансовий контролінг”

ОС «Бакалавр»

Спеціальність	072 Фінанси, банківська справа та страхування (Фінанси і кредит) <i>Скорочений термін</i>
Освітня програма	07 Управління та адміністрування

Економічний факультет

Розробники: к.е.н., доцент Біляк Ю.В.

Київ - 2020

РОЗДІЛ 1. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Фінансовий контролінг»

Скорочений термін

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, ОС		
ОС	Бакалавр (бакалавр, спеціаліст, магістр)	
Освітня програма	07 Управління та адміністрування	
Спеціальність	072 Фінанси, банківська справа та страхування (Фінанси і кредит) <i>Скорочений термін</i>	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид		
Загальна кількість годин	<u>150</u>	
Кількість кредитів ECTS	<u>5</u>	
Кількість змістових модулів	<u>3</u>	
Курсовий проект (робота) (якщо є в робочому навчальному плані)	<u> </u> - <u> </u> (назва)	
Форма контролю	Іспит	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки		-
Семестр	2	-
Лекційні заняття	30 год.	-
Практичні, семінарські заняття	30 год.	-
Лабораторні заняття	-	-
Самостійна робота	90 год.	-
Індивідуальні завдання	-	-
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	4 год.	-

РОЗДІЛ 1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Мета дисципліни: формування у студентів теоретичних знань та практичних навичок з фінансового контролінгу.

Завдання дисципліни: вивчення сутності, цілей та засад фінансового контролінгу, організації фінансового контролінгу, оволодіння імплементацією інструментів оперативного і стратегічного контролінгу, постановкою систем управління витратами та вартісно-орієнтованого менеджменту, а також сучасними методами оцінювання результативності та фінансової діагностики компаній.

Предмет дисципліни: методологічні положення, теоретико- методологічні засади та інструментарій здійснення фінансового контролінгу.

Знання та вміння, що формуються під час вивчення дисципліни.

Після вивчення дисципліни студент повинен:

знати:

- 1) основні концептуальні положення і принципи фінансового контролінгу;
- 2) порядок впровадження на підприємстві системи фінансового контролінгу;
- 3) сутність бюджетування як інструменту оперативного фінансового контролінгу;
- 4) сутність, необхідність і функції трансфертного ціноутворення;
- 5) порядок оцінки результативності фінансово-господарської діяльності та системи мотивації;
- 6) методичні підходи та порядок запровадження вартісно-орієнтованого управління фінансами;
- 7) механізм управління за цілями як основи стратегічного фінансового контролінгу.

уміти:

- 1) застосовувати на практиці організаційно-методичні засади формування фінансової структури підприємства;
- 2) здійснювати ІТ-підтримку фінансового контролінгу;
- 3) сформулювати систему бюджетів на підприємстві, застосовувати якісні та кількісні показники фінансового прогнозування, методи фінансового контролю за виконанням бюджетів;
- 4) застосовувати систему показників оцінки результативності фінансово-господарської діяльності підприємств;
- 5) здійснювати оцінювання вартості підприємства як необхідного елементу вартісно-орієнтованого управління фінансами;
- 6) застосовувати систему збалансованих показників у рамках стратегічного фінансового контролінгу;
- 7) проводити фінансову діагностику на основі емпірично-індуктивних систем показників, з використанням дискримінантного аналізу, на основі рейтингових оцінок;
- 8) сформулювати систему внутрішнього контролю на підприємствах.

Організація навчального процесу передбачає застосування інтерактивних технологій навчання в рамках кредитно-модульної системи підготовки фахівців. Базовими дисциплінами для вивчення курсу „Фінансовий контролінг” є такі навчальні дисципліни, що вивчалися студентами, «Фінанси», «Аналіз господарської діяльності», «Фінансовий аналіз», «Ринок фінансових послуг», «Фінансовий менеджмент» та інші.

Знання, що формуються в процесі вивчення дисципліни «Фінансовий контролінг»:

- здатність визначати мету та завдання власної та колективної діяльності, передбачати альтернативні рішення у професійній діяльності;
- здатність змінювати стратегію прийняття рішень в залежності від об’єктивних трансформацій системи аналізу;

- здатність до критичного осмислення проблем у навчанні і професійній діяльності та на межі предметних галузей;
- здатність, на основі знань фінансового стану та особливостей зовнішнього середовища та кон'юктури ринку, до техніко-економічного обґрунтування розробок об'єкта на основі наукових досліджень;
- здатність до розрахунку параметрів об'єкта, оцінювання потреби в застосуванні комплексного підходу до підвищення рівня його фінансовоекономічної безпеки;
- здатність до розробки бізнес-плану, технічного завдання на дослідження та проектування розвитку об'єкта. Здатність застосовувати нові сучасні методи розробки технологічних процесів у сфері фінансів, банківської справи та страхування;
- здатність оцінювати фінансово-економічну ефективність проектування виробничих процесів;
- здатність розробляти поточні та перспективні плани фінансової діяльності, здійснювати контроль за виконанням та своєчасне корегування розроблених планів;
- здатність проводити аналіз стану соціально-економічних систем для визначення взаємозв'язків між факторами їх розвитку та розробляти заходи щодо комплексного та ефективного використання ресурсів суб'єкта господарювання;
- уміти визначати інформаційні потреби користувачів облікової інформації в управлінні підприємством, надавати консультації управлінському персоналу суб'єкта господарювання щодо облікової інформації;
- уміти визначати поточний фінансовий стан суб'єкта господарювання та використовуючи сучасні техніки аналізу прогнозувати вплив факторів на його фінансові результати, грошові потоки;
- знати теоретичні, методичні, практичні положення контрольного процесу та оцінювати ефективність системи внутрішнього контролю суб'єктів господарювання;
- вміти обґрунтовувати фінансові рішення і критерії оцінки їх ефективності; визначати потребу у короткострокових та довгострокових кредитах; здійснювати оцінку вартості майна підприємства; фінансовий контролінг на підприємстві; складати план санаційних заходів.

Навчальна програма складена на 5 кредитів. Форми контролю – поточний контроль, залік по модулю, іспит.

РОЗДІЛ 3. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Номер теми	Назва теми
Змістовий модуль I. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛІНГУ	
Лекція 1	Контролінг: інструмент управління підприємством
Лекція 2	Характеристика об'єктів контролінгу
Лекція 3	Фінансовий контролінг: сутність, види, принципи, функції
Лекція 4	Бюджетування як інструмент оперативного фінансового контролінгу
Змістовий модуль II. ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛІНГ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ	
Лекція 5	Фінансове прогнозування та планування на підприємстві
Лекція 6	Фінансова діагностика та моніторинг у системі контролінгу
Лекція 7	Оцінка результативності фінансовогосподарської діяльності та системи мотивації
Лекція 8	Система вартісно-орієнтованого управління підприємством
Змістовий модуль III. КОНТРОЛІНГ: ІНСТРУМЕНТИ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ	
Лекція 9	Практичні інструменти й принципи стратегічного управління стратегічного контролінгу. ЧАСТИНА 1
Лекція 10	Практичні інструменти й принципи стратегічного управління стратегічного контролінгу. ЧАСТИНА 2
Лекція 11	Практичні інструменти й принципи оперативного контролінгу. ЧАСТИНА 1
Лекція 12	Практичні інструменти й принципи оперативного контролінгу. ЧАСТИНА 2

РОЗДІЛ 4. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛІНГУ

ТЕМА 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ КОНТРОЛІНГУ. КОНТРОЛІНГ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ. Економічна сутність контролінгу. Фактори, що зумовлюють доцільність впровадження контролінгу в Україні. Історія та передумови розвитку контролінгу. Розвиток концепції контролінгу. Американська та німецька моделі контролінгу. Місце контролінгу в системі управління підприємством. Практична реалізація концепції контролінгу на підприємстві. Мета, функції, завдання та принципи контролінгу. Підсистеми контролінгу та їх змістова характеристика. Стратегічний та оперативний контролінг.

ТЕМА 2. ХАРАКТЕРИСТИКА ОБ'ЄКТІВ КОНТРОЛІНГУ. Предмет та об'єкт контролінгу, загальна характеристика об'єктів контролінгу. Економічна природа витрат. Теоретичні підходи до визначення витрат. Трагування витрат згідно законодавства України. Методи класифікації витрат. Цілі класифікації витрат. Фактори впливу на витрати. Характер регульованих та нерегульованих витрат. Витрати підприємства як основний об'єкт управління в системі контролінгу. Витрати в розрізі операційної, фінансової та інвестиційної діяльності. Економічні елементи витрат. Класифікація операційних витрат з метою аналізу, планування та обґрунтування економічних рішень. Поняття центрів відповідальності та їх приклади.

ТЕМА 3. ОСНОВИ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛІНГУ. Сутність, завдання та функції фінансового контролінгу. Контролінг як система підтримки управлінських рішень. Суть контролінгу та основні його завдання. Фінансовий контролінг. Зміст функцій фінансового контролінгу. Об'єкти фінансового контролінгу. Підсистеми фінансового контролінгу та їх характеристика. Стратегічний фінансовий контролінг його завдання та цілі. Суть та завдання оперативного контролінгу. Основними елементами оперативного контролінгу. Методи фінансового контролінгу. Класичні специфічні методи фінансового контролінгу. ABC-аналіз, XYZ-аналіз, SWOT - аналіз, портфельний аналіз, бенчмаркінг витрат.

ТЕМА 4. ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛІНГ: СУТНІСТЬ, ВИДИ, ПРИНЦИПИ, ФУНКЦІЇ. Економічна сутність фінансового контролінгу. Необхідність впровадження фінансового контролінгу на підприємстві. Основні завдання які ставляться та виконуються фінансовим контролінгом. Каталог функцій та завдань фінансового контролінгу. Система контролінгу на підприємстві. Стратегічний та оперативний фінансовий контролінг, як основні види фінансового контролінгу. Порядок планування в системі фінансового контролінгу. Бюджетування, рапортування і контроль у системі оперативного контролінгу.

ТЕМА 5. ОРГАНІЗАЦІЯ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛІНГУ НА ПІДПРИЄМСТВІ. Організаційна побудова системи фінансового контролінгу. Основні принципи побудови системи фінансового контролінгу. Підпорядкованість служби контролінгу. Кваліфікаційні вимоги до контролера. Функції контролера. Вимоги, що ставляться до контролера та їх характеристика. Етапи впровадження фінансового контролінгу. Етапи побудови системи фінансового контролінгу на підприємстві та їх характеристика.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. РОЛЬ КОНТРОЛІНГУ В УПРАВЛІНСЬКОМУ ПРОЦЕСІ

ТЕМА 6. СИСТЕМА ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛІНГУ. Контролінгова інформація: зміст, вимога, джерела формування. Класифікація контролінгової інформації. Сутність та завдання удосконалення системи інформаційного забезпечення контролінгу. Управлінський облік як складова системи інформаційного забезпечення контролінгу. Відмінності між поняттями «контролінг», «управлінський облік», «фінансовий облік». Основні вимоги до управлінського обліку. Фінансова структура підприємства та її проектування. Концепція центрів обліку відповідальності. Види центрів відповідальності. Внутрішньокорпоративні стандарти управлінського обліку: зміст та методичні засади розробки. Внутрішня управлінська звітність на підприємстві: зміст та вимоги до формування. Впровадження системи управлінського обліку на підприємстві.

ТЕМА 7. ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛІНГ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДТРИМКИ ПРОЦЕСУ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ ТА ЙОГО ІНСТРУМЕНТАРІЙ. Роль контролінгу в процесі до прийняття управлінських рішень. Класифікація управлінських рішень для цілей контролінгу. Фактори, що визначають прийняття управлінських рішень. Загальна характеристика інструментарію контролінгу. Інструментарій контролінгу залежно від функції управління. Інструментарій контролінгу залежно від його підсистеми. Завдання та інструментарій стратегічного контролінгу. Завдання та інструментарій функціональних підсистем операційного контролінгу. Контролінг прибутку. Контролінг матеріально-технічного забезпечення підприємства. Контролінг логістичних операцій підприємства. Контролінг виробничих процесів. Контролінг витрат. Контролінг маркетингової діяльності підприємства. Контролінг персоналу. Фінансовий контролінг. Інвестиційний контролінг.

ТЕМА 8. ФІНАНСОВА ДІАГНОСТИКА ТА МОНІТОРИНГ У СИСТЕМІ КОНТРОЛІНГУ. Основні положення та принципи фінансової діагностики. Етапи фінансової діагностики. Принципи фінансової діагностики. Мета, завдання і методологічна основа фінансової діагностики. Основна мета фінансової діагностики в системі оперативного контролінгу. Завдання фінансової діагностики. Моніторинг фінансової діагностики. Моніторинг класифікується за різними класифікаційними ознаками.

ТЕМА 9. БЮДЖЕТУВАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ОПЕРАТИВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛІНГУ. Сутність бюджетування та його функції. Бюджетний контроль як невід’ємна складова бюджетування. Бюджетування. Функції бюджетування та їх характеристика. Основні характеристики бюджетування. Система бюджетів на підприємстві. Термін «майстер-бюджет». Первинний бюджет та його типи. Допоміжні бюджети та їх характеристика. Гнучкі та фінансові бюджети. Процес постановки системи бюджетування на підприємстві. Професійні компетенції контролінгу у контексті бюджетування. Звітність за результатами виконання бюджетів (репортинг). Невід’ємні складові бюджетування – це бюджетний контроль і рапортування. Схема бюджетного контролю. Систематизація типових причин відхилень фактичних показників від бюджетних. Система рапортування на підприємстві.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ ІІІ. ФОРМУВАННЯ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ КОНТРОЛІНГУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

ТЕМА 10. ВНУТРІШНІЙ ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛЬ НА ПІДПРИЄМСТВІ. Внутрішній фінансовий контроль. Мета внутрішнього контролю. Функції та форми внутрішнього фінансового контролю. Функції ревизора внутрішні. Функція казначея зовнішня. Форми фінансового контролю. Способи проведення внутрішнього фінансового контролю. Способи проведення фінансового контролю: перевірка, ревізія, обстеження, аналіз.

ТЕМА 11. ОЦІНКА РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА СИСТЕМИ МОТИВАЦІЇ. Суть діагностики фінансового стану підприємства. Основні завдання діагностики фінансового стану. Види діагностики: зовнішня та внутрішня. Інструментарій діагностики фінансового стану. Система стандарт-костинг та її застосування для оцінювання ефективності виробництва продукції. Для забезпечення ефективності контролю за витратами використовують нормативний метод обліку і калькулювання витрат. Головна мета обліку і калькулювання нормативних витрат. Системи мотивації виконання завдань. Мотивація. Ефективна реалізація функції мотивації. Класифікація мотивації та їх характеристика.

ТЕМА 12. ГАРМОНІЗАЦІЯ ТА КОНСОЛІДАЦІЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ. Мета та шляхи гармонізації фінансової звітності. Фінансова звітність підприємств різних країн. Міжнародні стандарти фінансової звітності. Підходи до гармонізації фінансової звітності. Основні якісні характеристики фінансової звітності. Зміст, завдання і методи аналізу фінансової звітності. Фінансова звітність. Аналіз фінансової звітності. Аналізуючи фінансові звіти використовують різні методи та прийоми фінансового контролінгу.

ТЕМА 13. СТРАТЕГІЧНИЙ ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛІНГ У СИСТЕМІ ЗБАЛАНСОВАНИХ ПОКАЗНИКІВ. Сутність і призначення стратегічного фінансового контролінгу. Стратегічний контролінг. Основні завдання стратегічного фінансового контролінгу. Завдання стратегічного

контролінгу. Інструментарій стратегічного фінансового контролінгу: аналіз сильних і слабких сторін, побудова стратегічного балансу, портфельний аналіз, організаційний аналіз, функціонально-вартісний аналіз, модель життєвого циклу, система раннього попередження та реагування, дискримінантний аналіз, аналіз shareholder-value, Balanced-Scorecard, бенчмаркінг та ряд інших. Система збалансованих показників. Концепції збалансованої системи показників (BSC). Головна структурна ідея BSC.

ТЕМА 14. СИСТЕМА ВАРТІСНО-ОРІЄНТОВАНОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ.
Вартісно-орієнтоване управління. Компоненти вартісно-орієнтованого управління. Елементи і складові процесу управління вартістю. Складові процесу управління вартістю. Фактори, які впливають на вартість підприємства. Фактор вартості. Ключові фактори, які впливають на вартість підприємства. Етапи впровадження вартісноорієнтованого контролінгу та його практична значимість. Шляхи впровадження вартісно-орієнтованого контролінгу в діяльність підприємства. Підходи до побудови системи показників. Переваги системи вартісно-орієнтованого контролінгу.

ПЕРЕЛІК ТЕМ ДЛЯ ДОПОВІДЕЙ

1. Наведіть економічне тлумачення контролінгу науковцями різних шкіл та моделей контролінгу. Поясніть, в чому полягають розбіжності між їх визначеннями.
2. Охарактеризуйте основні етапи історії виникнення та становлення контролінгу.
3. Чим було зумовлене відновлення інтересу до контролінгу в 60-70 роках минулого сторіччя?
4. Чому концепція контролінгу активно впроваджується на передових українських підприємствах? Які переваги та додаткові можливості дає її застосування?
5. Які концепції контролінгу сформувалися на даний час і в чому полягають розбіжності між ними?
6. Доведіть, що контролінг – це концепція, яка розвивається. Назвіть новітні підходи до тлумачення сутності, цілей та призначення контролінгу.
7. Охарактеризуйте американську та німецьку модель контролінгу фінансових посередників.
8. Як називають у різних країнах фахівців, які займаються контролінгом на підприємствах?
9. Чи тотожні за змістом поняття «контролінг» та «управлінський облік»? В чому полягає принципова відмінність між ними?
10. Поясніть основні відмінності між обліково-аналітичною та управлінською школами контролінгу.
11. Доведіть свою точку зору щодо концепції та школи контролінгу, яка доцільна для впровадження на українських підприємствах.
12. Обґрунтуйте мету, завдання та основні функції контролінгу.
13. Вкажіть основні переваги організації діяльності підприємств на основі контролінгу.
14. Опишіть роль контролінгу в управлінні підприємством.
15. Охарактеризуйте взаємозв'язок функцій управління з контролінгом.
16. Які фактори зумовлюють повноту реалізації на підприємствах окремих функцій контролінгу?
17. Назвіть та поясніть основні принципи контролінгу.
18. Порівняйте стратегічний та оперативний контролінг.
19. Доведіть доцільність впровадження та підприємстві оперативного контролінгу.
20. В чому полягає доцільність впровадження стратегічного контролінгу і чому він повинен впроваджуватися після оперативного?
21. Поясніть зміст терміну «контролінгова інформація». Ким і для чого вона формується?
22. Чим зумовлюється потреба менеджменту та керівництва підприємства в інформації?
23. Назвіть основні ознаки класифікації та види контролінгової інформації.
24. В якому вигляді контролінгова інформація подається менеджменту та керівництву підприємства? Хто визначає форму та періодичність її подання?
25. Поясніть основні вимоги до контролінгової інформації.
26. Що являє собою інформаційна система контролінгу. Охарактеризуйте її основні складові.
27. У чому полягає мета аналізу інформаційних потоків?
28. Які методи управління інформаційними потоками Ви знаєте? Що дає їх застосування?
29. Визначте пріоритетні завдання вдосконалення інформаційного забезпечення контролінгу на сучасному етапі.

30. Поясніть сутність терміну «управлінський облік». В чому його принципові відмінності від контролінгу, бухгалтерського та фінансового обліку?

31. Чи згодні Ви із законодавчо визначеним тлумаченням управлінського обліку як підсистеми бухгалтерського обліку? Поясніть чому.

32. Які особливості розуміння сутності управлінського обліку склалися в міжнародній практиці?

33. Що являє собою система управлінського обліку на підприємстві, її основні цілі та функції.

34. Поясніть, в чому полягає взаємозв'язок та розбіжності понять «управлінський облік» та «фінансовий облік»?

35. Яким чином в різних країнах світу вирішується питання щодо взаємозв'язку фінансового та управлінського обліку? Визначте переваги та недоліки відомих Вам підходів.

36. Охарактеризуйте основні завдання та результати впровадження системи управлінського обліку на підприємстві.

37. Поясніть сутність поняття «фінансова структура підприємства». В чому полягають її принципові відмінності від організаційної структури?

38. Поясніть зміст та доцільність введення поняття «центр фінансової відповідальності»?

39. Що являє собою бізнес-одиниця підприємства (об'єднання). Поясніть доцільність виокремлення бізнес-одиноць у складі підприємства (об'єднання).

40. Які основні етапи роботи з проектування фінансової структури підприємства? Сутність роботи, яка повинна бути проведена на кожному етапі.

41. Поясніть відмінності між основними типами центрів фінансової відповідальності.

42. Які принципи слід враховувати при виокремленні центрів фінансової відповідальності?

43. Що являють собою за змістом та структурою внутрішньокорпоративні стандарти управлінського обліку? Ким вони розроблюються та затверджуються?

44. Поясніть зміст документа «Наказ про управлінську облікову політику». Відповіді на які запитання він повинен містити?

45. Поясніть основні відмінності між бухгалтерським та управлінським планом рахунку?

46. Які фактори слід враховувати при розробці управлінського плану рахунків?

47. Які основні методичні прийоми доцільно використовувати при формуванні управлінського плану рахунків?

48. Які способи реєстрації інформації можуть використовуватися в управлінському обліку підприємства?

49. За допомогою яких інструментів може забезпечуватися необхідна глибина аналітики в управлінському обліку?

50. Поясніть основні принципи визначення видів та глибини аналітики в управлінському обліку.

51. Що являють собою довідники (класифікатори) певних груп інформації? Назвіть основні види довідників (класифікаторів), які повинні бути розроблені.

52. З якою метою використовується кодування інформації? Які фактори слід враховувати при розробці коду господарської операції? Наведіть приклади.

53. Визначте цілі розробки системи внутрішньої звітності на підприємстві.

54. В чому полягають розбіжності змісту управлінської звітності на різних рівнях управління?

55. Назвіть основні ознаки класифікації управлінських звітів. Наведіть приклади управлінських звітів в межах кожної ознаки класифікації.

56. Поясніть основні принципи формування системи звітних показників.

57. Які основні вимоги слід враховувати при проектуванні форм внутрішньої звітності на підприємстві?

58. Визначте основні типи управлінських звітів. З якою метою та хто їх складає?

59. Які основні форми впровадження управлінського обліку на підприємстві Ви знаєте? В чому, з Вашої точки зору, полягають переваги та недоліки кожної форми?

60. Охарактеризуйте процес постановки системи управлінського обліку на основі залучення зовнішнього незалежного консультанта. Які види роботи проводяться підприємством-замовником та незалежним консультантом? Що є результатом їх співпраці?

61. Поясніть твердження «найважливішим завданням системи контролінгу є підтримка прийняття управлінських рішень».

62. За якими критеріями прийнято класифікувати управлінські рішення? Чи тотожні функції та роль контролінгу щодо кожної групи управлінських рішень?

63. Поясніть сутність раціонального підходу до прийняття управлінського рішення. У чому полягає роль контролінгу при раціональному (класичному) підході?
64. Поясніть сутність обмеженої раціональності при прийнятті управлінських рішень. У чому полягає роль контролінгу при такому підході?
65. Дайте загальну характеристику інструментарію (методичного забезпечення) контролінгу за сферами застосування (функціями управління).
66. Охарактеризуйте інструментарій контролінгу за періодом дії (підсистемою контролінгу).
67. Перелічіть та охарактеризуйте основні інструменти стратегічного контролінгу.
68. Чому інструментарій оперативного контролінгу прийнято розглядати в розрізі функціональних підсистем?
69. Охарактеризуйте інструменти, які використовуються в стратегічному контролінгу.
70. Поясніть мету та інструментарій контролінгу ефективності діяльності.
71. Які методи та прийоми використовуються в контролінгу матеріальнотехнічного забезпечення?
72. У чому полягають цілі та функції контролінгу логістичних операцій підприємства? Який інструментарій використовується для їх досягнення?
73. Охарактеризуйте інструментарій контролінгу операційно-виробничих процесів на підприємстві.
74. Визначте основні завдання та інструменти контролінгу маркетингової діяльності підприємства.
75. В яких дисциплінах вивчаються інструменти фінансового контролінгу? Які передумови їх впровадження на підприємстві?
76. Назвіть функції та методичні прийоми інвестиційного контролінгу.
77. У чому полягають завдання контролера щодо вибору та застосування на підприємстві окремих інструментів контролінгу?
78. Охарактеризуйте послідовність роботи контролера із застосування окремих інструментів контролінгу.
79. На базі вивчення додаткової рекомендованої літератури визначте, які функціональні підсистеми контролінгу, крім розглянутих, можуть бути виокремлені.
80. Визначте сутнісні характеристики бюджетування як управлінської технології.
81. У чому полягають особливості такого планового документа як бюджет?
82. Які переваги дозволяє отримати підприємству впровадження бюджетування? Які недоліки має ця управлінська технологія?
83. В чому полягають відмінні особливості понять «планування» та «бюджетування»?
84. Поясніть окремі методичні підходи до процедури бюджетування. В чому, на Ваш погляд, полягають переваги і недоліки кожного методичного підходу? При яких умовах доречно їх використовувати?
85. Що являють собі різні «моделі» бюджетування? За якою ознакою їх виокремлюють? Визначте переваги і недоліки окремих моделей бюджетування.
86. Які бюджетні показники визначаються в окремі види бюджетів підприємства?
87. Поясніть структурно-логічну послідовність бюджетування окремих показників діяльності підприємства, взаємозв'язок та взаємозалежність між окремими видами бюджетів підприємства.
88. Поясніть відмінності понять «головний бюджет» та «консолідований бюджет» (з точки зору методології розробки). Для яких підприємницьких структур вони складаються?
89. Поясніть мету, завдання та принципи впровадження бюджетування.
90. Визначте основні етапи впровадження бюджетування.
91. Поясніть термінологічний апарат бюджетування (специфічні терміни, які характеризують зміст окремих процедур, термінів, суб'єктів тощо).
92. В чому полягає різниця понять «бюджетний період» та «бюджетний цикл»?
93. Хто визначає регламент бюджетування, яким чином він документується?
94. Що являє собою бюджетна структура підприємства?
95. Поясніть сутність роботи та взаємообумовленість основних етапів бюджетного циклу.
96. Які показники та характеристики в обов'язковому порядку повинні віддзеркалюватися в звіті про виконання бюджету?
97. Хто входить до складу бюджетного комітету підприємства? Які основні функції він виконує?
98. Визначте сутність поняття «управління бюджетом». З якою метою воно здійснюється?

99. На яких принципах повинно будуватися управління бюджетом підприємства?
100. Які вимоги визначають місце служби контролінгу в організаційній структурі підприємства?
101. Визначте "плюси" та "мінуси" створення на підприємстві служби контролінгу як відокремленого структурного підрозділу.
102. Якщо на підприємстві служба контролінгу не створюється, хто виконує функції контролінгу? Чи коректно в таких умовах говорити про впровадження контролінгу на підприємстві?
103. Поясніть можливі альтернативи функціональної та дисциплінарної підпорядкованості служби контролінгу. В чому полягають переваги й недоліки кожної з можливих альтернатив?
104. Охарактеризуйте розподіл функцій і відповідно посад в межах служби контролінгу. За які види роботи відповідає кожний фахівець служби контролінгу?
105. Виходячи з функцій та завдань контролінгу як управлінської технології, визначте основні вимоги до фахівців служби контролінгу(контролерів)?
106. Поясніть основні етапи впровадження контролінгу на підприємстві?
107. Які найпоширеніші прийоми впровадження контролінгу? В чому полягають «плюси» та «мінуси» кожного підходу?
108. Які позитивні наслідки має залучення консалтингової установи до процесу впровадження контролінгу? Чи є негативні наслідки такого підходу?
109. Які методичні прийоми можуть використовуватися для оцінювання ефективності впровадження контролінгу (створення служби контролінгу)? Як оцінити результати та витрати на впровадження контролінгу?
110. У чому полягає сутність вимог щодо програмного забезпечення функціонування служби контролінгу?
111. Опишіть основні програмні продукти, які анонсують спроможність автоматизації контролінгових процедур.
112. Які є недоліки в сучасних вітчизняних та іноземних програмних продуктах контролінгу?
113. На основі яких критеріїв доцільно оцінювати програмні продукти контролінгу?
114. Які програмні продукти контролінгу, на Ваш погляд, найбільш повно відповідають вимогам системи контролінгу і чому?

РОЗДІЛ 5. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

- 1) Конституція України (зі змінами і доповненнями) // Відомості Верховної Ради України № 30 від 23.07.1996.
- 2) Господарський Кодекс України (зі змінами і доповненнями) // Офіційний вісник України від 28.03.2003 - 2003 р., № 11.
- 3) Господарський Процесуальний Кодекс України (зі змінами і доповненнями) // Відомості Верховної Ради України від 11.02.1992 - 1992 р., № 6.
- 4) Податковий Кодекс України (зі змінами і доповненнями) // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, N 13-14, N 15-16, N 17.
- 5) Цивільний Кодекс України (зі змінами і доповненнями) // Офіційний вісник України від 28.03.2003 - 2003 р., № 11.
- 6) Цивільний Процесуальний Кодекс України (зі змінами і доповненнями) // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2004, N 40-41.
- 7) Митний Кодекс України (зі змінами і доповненнями) // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2012, № 44-45, № 46-47, № 48, ст.552.
- 8) Закон України “Про аудиторську діяльність” № 3125-XII від 22 квітня 1993 року (зі змінами і доповненнями) // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 23.
- 9) Закон України “Про банки і банківську діяльність” № 2121-III від 07.12.2000 (зі змінами і доповненнями) // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, № 5.
- 10) Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” № 996-XIV від 16.07.1999 (зі змінами і доповненнями) // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1999, № 40.
- 11) Закон України “Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні” № 448/96-ВР від 30 жовтня 1996 року (зі змінами і доповненнями) // Інформаційний бюлетень. Асоціація українських банків. -1996.- №12.
- 12) Закон України “Про державну підтримку малого підприємництва” 2063-III від 10 вересня 2000р. (зі змінами та доповненнями) // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2000, № 51-52.
- 13) Закон України “Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб- підприємців” №755-IV від 15 травня 2003р. (зі змінами та доповненнями) // Урядовий кур'єр від 08.10.2003 - № 188.
- 14) Закон України “Про зовнішньоекономічну діяльність” №959-XII від 16 квітня 1991р. (із змінами та доповненнями) // Відомості Верховної Ради УРСР від 16.07.1991 - 1991 р., № 29.
- 15) Закон України “Про інвестиційну діяльність” № 1560-XII від 18 вересня 1991 р. (зі змінами і доповненнями) // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1991, № 47.
- 16) Закон України “Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди)” № 2299-III від 15 березня 2001 року (зі змінами і доповненнями) // Голос України від 24.04.2001 - № 73.
- 17) Закон України “Про ліцензування певних видів господарської діяльності” № 1775-III від 1 червня 2000 року (зі змінами і доповненнями) // Офіційний вісник України від 21.07.2000 - 2000 р., № 27.
- 18) Закон України “Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні” № 2658-III від 12.07.01 (зі змінами і доповненнями) // Урядовий кур'єр від 12.09.2001 - № 164.
- 19) Закон України “Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті” 185/94-ВР від 23 вересня 1994 р. (зі змінами і доповненнями) // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1994, N 40.
- 20) Закон України “Про приватизацію державного майна” № 2163-XII від 4 березня 1992 р. (зі змінами і доповненнями) // Відомості Верховної Ради України від 16.06.1992 - 1992 р., № 24.
- 21) Закон України “Про регулювання товарообмінних (бартерних) операцій у галузі зовнішньоекономічної діяльності” № 351-XIV від 23 грудня 1998 р (зі змінами і доповненнями) // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1999, №5-6
- 22) Закон України “Про режим іноземного інвестування” № 93/96-ВР від 19 березня 1996 року (зі змінами і доповненнями) // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 19.
- 23) Закон України “Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг” № 2664-III від 12.07.2001 (зі змінами і доповненнями) // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2002, № 1.
- 24) Закон України “Про ціни і ціноутворення” №508-12 від 3 грудня 1990 р. (зі змінами і доповненнями) // Відомості Верховної Ради УРСР (ВВР), 1990, № 52.
- 25) Закон України “Про цінні папери і фондову біржу” № 1201-XII від 18 липня 1991 р. (зі змінами і доповненнями) //Нові Закони України. Вип. 2-к-К, 1991.
- 26) Указ Президента України “Про заходи щодо вдосконалення інвестиційної діяльності в Україні” N 912/2009 від 10 листопада 2009 року (зі змінами і доповненнями).

- 27) Указ Президента України “Про спрощену систему оподаткування, обліку та звітності суб’єктів малого підприємництва” № 727/98 від 3 липня 1998 року (зі змінами і доповненнями) //Урядовий кур’єр.-1998.-№ 128.
- 28) Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження базового нормативу відрахування частки прибутку, що спрямовується на виплату дивідендів за результатами фінансово-господарської діяльності у 2009 році господарських товариств, у статутному капіталі яких є корпоративні права держави” № 274 від 22 березня 2010 р.
- 29) Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження Порядку подання фінансової звітності” № 419 від 28 лютого 2000 р..
- 30) Постанова Правління НБУ № 323 від 29.09.1997 “Про затвердження Положення та рекомендації НБУ щодо визначення фінансового стану позичальника” (зі змінами і доповненнями).
- 31) Постанова Правління НБУ № 527 від 18.12.98 “Про затвердження Інструкції про порядок відкриття та використання рахунків у національній та іноземній валюті” (зі змінами і доповненнями).
- 32) Постанова Правління НБУ № 127 від 18.03.1999 “Про затвердження правил здійснення операцій на міжбанківському валютному ринку України” (зі змінами і доповненнями).
- 33) Постанова Правління НБУ № 69 від 19.02.2001 “Про затвердження Інструкції про організацію роботи з готівкового обігу установами банків України” (зі змінами і доповненнями).
- 34) Постанова Правління НБУ № 375 від 31.08.2001 “Про затвердження Положення про порядок створення і державної реєстрації банків, відкриття їх філій, представництв, відділень” (зі змінами і доповненнями).
- 35) Постанова Правління НБУ № 283 від 02.08.2002 “Про затвердження Тимчасового положення про порядок кредитування (рефінансування) Національним банком України банків, які здійснюють довгострокове кредитування” (зі змінами і доповненнями).
- 36) Наказ Міністерства фінансів України “Про затвердження Положень (стандартів) бухгалтерського обліку” № 87 від 31 березня 1999 р.
- 37) Положення “Про фінансування та державне кредитування капітального будівництва, що здійснюється на території України”, затверджене наказом Мінекономіки, Мінфіном та ін. № 127/201/173 від 23 вересня 1996 р.
- 38) Лист НБУ N 11-113/3889-10550 від 16.10.2007 “Про облік готівкових внесків до статутного капіталу”.
- 39) Лист НБУ N 11-113/3889-10550 від 16.10.2007 “Про облік готівкових внесків до статутного капіталу”.

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

- 40) Базилінська О.Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика. / О.Я. Базилінська. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – с.328.
- 41) Балацький О.Ф., Теліженко О.М., Соколов М.О. Управління інвестиціями: навч. посібник для студ. вищих навч. закладів. - Суми: Університетська книга, 2004.-233 с.12.
- 42) Бандурка О.М., Коробов Н.П., Орлов П.І., Петрова К.Я. Фінансова діяльність підприємства: Підручник - К.: Либідь, 2002.
- 43) Білик, М.Д. Фінансові результати діяльності малих підприємств: оцінка та прогнозування [Текст] : монографія / М.Д. Білик, Т.О. Білик; Міністерство освіти і науки України, Київський нац. університет технологій та дизайну. – К: КНУТД, 2012. – 280 с
- 44) Бланк І. О. Фінансовий менеджмент [Текст] : навчальний посібник / І. О. Бланк. - К. : Ельга, 2008. - 724 с. (тв). - ISBN 966-8349-06-7.
- 45) Брітченко І.Г., Князевич А.О. Контролінг : навч. посіб. / І. Г. Брітченко, А. О. Князевич. – Рівне : Волинські обереги, 2015. – 280 с
- 46) Буряк А. В. Фінансовий механізм інтегрованих аграрних підприємств: теоретичний аспект / А. В. Буряк // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. - 2017. - № 1. - С. 51-55.
- 47) Буряк А. В. Сучасний стан довіри до фінансового сектора: міжнародний та вітчизняний огляд / А. В. Буряк, Я. М. Кривич, В. В. Сердечна // Бізнес Інформ. - 2018. - № 10. - С. 314-320..
- 48) Буряк А. В. Теоретичні аспекти транспарентності банків України / А. В. Буряк, А. О. Цявук, К. Ю. Ємцева // Вісник Одеського національного університету. Серія : Економіка. - 2017. - Т. 22, Вип. 4. - С. 97-101.
- 49) Буряк А. Особливості інвестиційних потоків країн світу з різним рівнем економічного розвитку в умовах глобалізації: регіональний аспект / А. Буряк // Ринок цінних паперів України. - 2015. - № 3-4. - С. 121-132.
- 50) Буряк А. В. Рольові функції інвестиційного та інноваційного процесів інтенсифікації розвитку аграрної сфери / А. В. Буряк // Вісник ДДФА. Економічні науки. - 2014. - № 2. - С. 74-81.

- 51) Бюджетування діяльності суб'єктів господарювання [Текст] : [навч.-методичний посіб. для студ. економічного ф-ту] / МОНмолодьспорту України, Уманський ДПУ імені Павла Тичини, каф. економіки підприємства, фінансів, обліку і аудиту ; [уклад. Т. Г. Ковальчук] ; [рец.: А. С. Музиченко, О. В. Мішук]. – Умань : [Жовтий О. О.], 2012. – 187, [1] с. : табл.
- 52) Бюджетування як інструмент забезпечення життєдіяльності підприємства: монографія / за ред. д-ра екон. наук, проф. А. В. Череп. – Запоріжжя : Запоріз. нац. ун-т, 2014. – 220 с.
- 53) Бюджетування як інструмент забезпечення життєдіяльності підприємства : монографія / за ред. д-ра екон. наук, проф. А. В. Череп. – Запоріжжя : Запоріз. нац. ун-т, 2011. – 220 с.
- 54) Вербило О. Ф. Управлінський облік: навч. посібн. / за ред. доц., канд. екон. наук О. Ф. Вербило. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К.: НУБіПУ, 2014. – 391 с.
- 55) Воловець Я.В. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: Навч. посібник. – К.: Алерта, 2005. 199 с.
- 56) Гриньова В. М. Інвестиційний менеджмент: підручник для студ. вищ. навч. закл. / за ред. В. М. Гриньової. – Х. : ІНЖЕК, 2015. – 541 с.
- 57) Гушко С. В. Фінансовий аналіз: навч. посіб. [Текст] / С. В. Гушко, А.В. Шайкан, Н.П. Шайкан, О.А.Гушко. – Вид. 2-е, перероб. і допов. – Кривий Ріг: Чернявський Д. О., 2011. – 174 с.
- 58) Давиденко Н.М. Проблеми розвитку корпоративних фінансів у контексті забезпечення фінансової безпеки аграрного бізнесу / Н. М. Давиденко // Економіка: реалії часу. – 2014. – № 5. – С. 36-40.
- 59) Давиденко Н.М. Фінансова безпека аграрних формувань в системі корпоративного управління [Текст] : автореф. дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.08 / Давиденко Надія Миколаївна ; Нац. акад. аграр. наук України, Нац. наук. центр "Ін-т аграр. економіки". – Київ, 2014. – 41 с.
- 60) Давиденко Н. М. Вплив фінансової системи на фінансове забезпечення підприємств / Н. М. Давиденко // Формування ринкових відносин в Україні. – 2014. – № 9. – С. 76-80.
- 61) Дєєва Н.М., Дедіков О.І. Фінансовий аналіз. Навч. посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 328 с.
- 62) Діброва А. Д. Перспективи поглибленої вільної торгівлі між ЄС та Україною для агропродовольчого ринку. / А. Д. Діброва, О. В. Одосій // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Сер. : Економіка, аграрний менеджмент, бізнес. – 2013. – Вип. 181(4). – С. 122.
- 63) Діброва, А. Д. Механізм державного регулювання сільського господарства: зарубіжний досвід для України: наукове видання / А. Д. Діброва // Аграрна наука і освіта. – 2007. – Томт. 8, N4. – С. 118 - 123.
- 64) Діброва, А. Д. Функціональний аналіз упарвління в соціальних системах: научное издание / А. Д. Діброва, Г. М. Чорний // Економіка АПК : міжнародний науково-виробничий журнал. – 2010. – N8. – С. 118 - 122.
- 65) Експорт та імпорт продукції аграрного сектору України: стан та тенденції [Текст] / [Кваша С. М. та ін.] ; за ред. С. М. Кваші ; Нац. наук. центр "Ін-т аграр. економіки". – К. : ННЦ ІАЕ, 2013.
- 66) Задорожний З. В. Контролінг: навч. посібн. для студ. вищ. навч. закл. / З. В. Задорожний, І. Є. Давидович, А. В. Фаїзов. – К. : Економічна думка, 2011. – 224 с.
- 67) Зелена книга малого бізнесу України - 2012 [Текст] : [державна політика у сфері малого бізнесу] / [Д. В. Ляпін, В. І. Дубровський, О. М. Піщуліна, О. П. Продан ; Міжнародний фонд "Відродження". – К. : [Ін-т власності і свободи], 2012. – 123, [1] с. – Авт. зазначені на звороті тит. арк.
- 68) Карцева В.В. Фінансовий контролінг в системі споживчої кооперації: Монографія. – Полтава, РВВ ПУЕТ, 2013. – 290с.
- 69) Кваша С. М. Сутність та особливості аграрного ринку / С. М. Кваша, С. О. Григор'єв // Вісник Одеського національного університету. Серія : Економіка. – 2016. – Т. 21, Вип. 8. – С. 56-59.
- 70) Ковальчук К.Ф. Аналіз господарської діяльності: теорія, методика, розбір конкретних ситуацій.: навчальний посібник. [Текст]/ К.Ф.Ковальчук - К.: Центр учбової літератури, - 2012. - 326с
- 71) Кожанова Є. П. Економічний аналіз [Текст]: навч. посіб. / Є. П. Кожанова [и др.] ; Харківський національний економічний ун-т. – 3-є вид., допр. і доп. – Х.: ВД "ІНЖЕК", 2009. – 344 с. – ISBN 978-966-392-241-6.
- 72) Козак І. І. Економічний аналіз [Текст]: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / І. І. Козак; Львів. регіон. ін-т держ. упр. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. – 2-ге вид. – Л. : ЛРІДУ НАДУ, 2010. – 217 с. – ISBN 978-966-8687-57-0.
- 73) Косова Т. Д. Організація і методика економічного аналізу: навч. посібник [Текст] / Т.Д. Косова, П.М. Сухарев, Л.О. Ващенко, І.В. Гречина, Н.Е. Дєєва; (за заг. ред проф. Т.Д. Косової) - К.: Центр учбової літератури, 2012. - 528с.
- 74) Костенко Т. Д., Підгора Є. О., Рижиков В. С., Панков В. А., Герасимов А. А., Ровенська В. В. Економічний аналіз і діагностика стану сучасного підприємства: Навч. посібн. – 2-ге вид., перероб. та доп. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 400с.

- 75) Кравчук О.М., Лещук В.П. Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва. Навч. посіб. — К.: Центр учбової літератури, 2010. - 504 с.
- 76) Крамаренко Г.О., Чорна О.Є. Фінансовий менеджмент: Підручник. -Київ: ЦНЛ, 2006. - 520с.
- 77) Кривов'язюк І.В. Антикризове управління підприємством: [Навчальний посібник]./ І.В. Кривов'язюк — К.: Центр учбової літератури, 2008 — 374 с.
- 78) Лігоненко Л.О., Ситник Г.В. Управління грошовими потоками: Навч. посібник. — К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2005. — 255 с.
- 79) Лубенченко О. Е. Фінансовий контролінг суб'єктів господарювання [навч.посібн.] / О. Е. Лубенченко, Н. В. Акмаєва, І. Л. Чабаненко. — Алчевськ : ДонДТУ, 2010. —116 с.
- 80) Лук'янова В. В. Бюджетування витрат операційної діяльності: монографія / Лук'янова В. В., Яковенко О. В. —Хмельницький : ХНУ, 2011. —225 с.
- 81) Малярець Л. М. Формалізація задач у контролінгу логістичної діяльності підприємства: монографія / Л. М. Малярець, Г. Л. Матвієнко-Біляєва. —Х. : Вид. ХНЕУ, 2010. —227 с.
- 82) Марич П. М., Коваль Л. П. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання. Навч. посіб. — Львів: Ліга-прес, 2008. 250 с.
- 83) Мартюшева Л. С. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: конспект лекцій / Л. С. Мартюшева, Л. О. Меренкова. — Х.: ВД „ІНЖЕК”, 2006. —184 с.
- 84) Марущак Л. І. Облік і оперативний контролінг виробничих запасів у нафтопереробних комплексах: монографія / Л. І. Марущак, О. І. Павликівська. — Тернопіль : Астон, 2011. —199 с.
- 85) Михайлюк О. Як читати і аналізувати фінансову звітність: Посібник для членів наглядових рад та керівників акціонерних товариств / О. Михайлюк. — К.: Міжнародна фінансова корпорація, 2004. — 108 с.
- 86) Моделювання часткової рівноваги на ринку молока та молочної продукції в Україні / С. М. Кваша, А. В. Іванько // Економіка АПК. - 2017. - № 7. - С. 37-46.
- 87) Овчаров С.В. Разработка комбинированной системы отопления жилых домов и коммунальных объектов в сельской местности / С. В. Овчаров, А. А. Стребков, А. В. Буряк // Технологический аудит и резервы производства. - 2015. - № 1(1). - С. 46-51.
- 88) Омелянович Л.О., Богун К.В. Розвиток фінансової інфраструктури малого підприємництва: монографія / Л.О. Омелянович, К.В. Богун — Донецьк:ДонНУЕТ, 2011 — 205с. (15,6 др. арк.)
- 89) Омелянович, Л. О. Адаптивне антикризове управління фінансовими ресурсами торговельних підприємств [Текст] : монографія / Л. О. Омелянович, С. В. Чимириш ; М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. Михайла Туган-Барановського . — Донецьк : ДонНУЕТ, 2013 . — 277 с. — 978-966-385-335-2.
- 90) Основи бюджетування: навч.-метод. посібн. для самост. вивч. дисципліни / за заг. ред. Л. П. Батенко. —К. : КНЕУ, 2010. —202 с.
- 91) Подольська В.О., Яріш О.В. Фінансовий аналіз: Навч.посібник. — К.: Центр навчальної літератури, 2007 — с.488.
- 92) Порохня В. М. Стратегічне управління : навчальний посібник / В. М. Порохня, Т. О. Безземельна, Т. А. Кравченко. - К.: Центр учбової літератури, 2012. — 224 с.
- 93) Розвиток аграрної політики України в умовах євроінтеграції [Текст] : [монографія] / [А. Д. Діброва та ін.] ; за ред. А. Д. Діброви, В. Є. Андрієвського ; Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України, Ін-т розвитку аграр. ринків. - Київ : Інтердрук, 2014. - 568 с.
- 94) Розвиток бухгалтерського обліку: теорія, професія, міжпредметні зв'язки [Текст] : зб. матеріалів ІХ Міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. пам'яті проф. Г. Г. Кірейцева (26 лют. 2015 р., м. Київ) / Нац. акад. аграр. наук України, Нац. наук. центр "Ін-т аграр. економіки" [та ін.] ; [редкол.: Жук В. М. та ін.]. - Київ : ННЦ "ІАЕ", 2015. - 631 с.
- 95) Садченко О.В., Нічитайлова Н.С. Контролінг. Навчально-методичний посібник / Садченко О.В., Нічитайлова Н.С. — Одеса : Одеський національний університет імені І.І. Мечникова. — 2013. — 172 с.
- 96) Сисоєва Л. Ю. Передумови розвитку наглядових підходів до регулювання системних ризиків у фінансовій сфері / Л. Ю. Сисоєва, А. В. Буряк // Економічний часопис-XXI. - 2014. - № 1-2(2). - С. 20-23.
- 97) Сопко В. В. Бухгалтерський облік капіталу підприємства (власності, пасивів): Навч. посібн. — К.: Видавництво: ЦУЛ, 2006. — 312с.
- 98) Стан та тенденції розвитку сільського господарства країн-членів Європейського Союзу [Текст] / С. М. Кваша, К. С. Кваша ; Нац. наук. центр "Ін-т аграр. економіки". - К. : ННЦ ІАЕ, 2013. - 35 с.
- 99) Тарасенко, І. О. Фінанси підприємств : підручник / І. О. Тарасенко, Н. М. Любенко. — К. : КНУТД, 2015. — 360 с. — ISBN 978-966-7972-43-1.
- 100) Тарасюк М. В. Контролінг в управлінні торговельними мережами: теорія, методологія, практика: монографія / М. В. Тарасюк. —К. : КНТЕУ, 2010. — 548 с.

- 101) Терещенко О.О. Антикризове фінансове управління на підприємстві: Монографія / О.О. Терещенко. – К: КНЕУ. – 2004. – 268 с.
- 102) Терещенко О.О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання / О.О. Терещенко, Я. І. Невмержицький, А. П. Куліш; Навч. метод. Посіб. – К. : КНЕУ, 2006. – 312с.
- 103) Терещенко О.О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: навч. посібник . – К.: КНЕУ, 2003. - 554с.
- 104) Терещенко О.О. Фінансова санація та банкрутство підприємств: Навч. посібник. - К: КНЕУ, 2004.
- 105) Тархов П. В. Контролінг фінансових результатів сільськогосподарських підприємств: монографія / П. В. Тархов, Л. І. Есманова. – Суми : Мрія-1, 2012. – 138 с.
- 106) Управління інвестиціями на підприємстві: Навч. посібник для студ. екон. спец. вищих навч. закладів / Козаченко Г.В., Антипов О.М., Ляшенко О.М. та ін. К.: Лібра, 2004. -368с.
- 107) Філіна Г. І. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: Навч. посібн. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 320с.
- 108) Фінанси підприємств : підручник / А. М. Поддєрьогін, М.Д.Білик, Л.Д.Буряк та ін. : кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А.М.Поддєрьогін. – К.: КНЕУ, 2012. – 546 с.
- 109) Фінанси підприємств: Навчальний посібник: Курс Лекцій / За ред. д.е.н., проф. Г.Г. Кірейцева. - Київ, ЦУЛ, 2002.
- 110) Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва: підручник / Л.О.Омелянович, О.В.Чайковська, Г.Є.Долматова та ін.; за ред. Л.О.Омелянович. – 3-тє вид., переробл. і доповн. – Донецьк : ДонНУЕТ, 2013. – 285 с.
- 111) Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва [Текст] : навч.-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни / МОНмолодьспорту України, Уманський ДПУ імені Павла Тичини, каф. економіки підприємства, фінансів, обліку і аудиту ; уклад. О. В. Мішук ; [рец.: А. С. Музиченко, Д. М. Стеченко]. – 2-ге вид., допов. і переробл. – Умань : [АЛІМІ], 2012. – 159, [1] с. : табл. – Бібліогр.: с. 154-156.
- 112) Фінансовий менеджмент: Навч. посібник/За ред. Г.Г.Кірейцев. – 3-тє вид.– К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 531 с.
- 113) Фінансовий менеджмент: Підручник / Кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А. М. Поддєрьогін. – К.: КНЕУ, 2005. – 536 с.
- 114) Фінансова діяльність суб'єктів господарювання [Текст] : навч. посіб. / Н. М. Давиденко, А. В. Буряк ; Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. - Київ : Компрінт, 2017. - 301 с. : рис., табл. - Бібліогр.: с. 296-301.
- 115) Фінансовий механізм діяльності аграрних суб'єктів господарювання [Текст] : монографія / Н. М. Давиденко [та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф. Н. М. Давиденко ; Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. - Київ : Компрінт, 2016. - 317 с. : рис., табл. - Бібліогр.: с. 299-317.
- 116) Фінансове забезпечення розвитку оптових ринків сільськогосподарської продукції в Україні [Текст] : монографія / Кваша С. М. [та ін.] ; Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. - Київ : Компрінт, 2018. - 233 с.
- 117) Формування зони вільної торгівлі між Україною та країнами-членами ЄС і можливі наслідки для аграрного сектору [Текст] / [С. М. Кваша та ін.] ; за ред. С. М. Кваші ; Нац. наук. центр "Ін-т аграр. економіки". - Київ : ННЦ "ІАЕ", 2014. - 56 с.
- 118) Фролова Т.О. Фінансовий аналіз. Навчально-методичний посібник для самостійного навчання і практичних завдань:- К.: В-во Європ.ун-ту, 2005. – с.253.
- 119) Цал-Цалко Ю.С. Фінансовий аналіз: Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 566с.
- 120) Шелудько В.М. Фінансовий менеджмент: Підручник. - Київ: Знання, 2006. – 439 с. - (Вища освіта ХХІ століття).
- 121) Шило В. П. Фінанси підприємств : теорет.-практ. посіб. / В. П. Шило, С. Б. Ільїна, С.С.Боровська, В.В.Барабанові. – К. : ВД „Професіонал”, 2012. – 288 с.
- 122) Шило В.П. Аналіз фінансового стану виробничої та комерційної діяльності підприємства:[Навчальний посібник] / В.П.Шило. – К.: Кондор, 2007. – 240с.

РОЗДІЛ 6. ГРАФІК РОЗПОДІЛУ НАВЧАЛЬНОГО ЧАСУ ЗА ОСВІТНЬОЮ ПРОГРАМОЮ ТА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНОЇ РОБОТИ

№ розділу, теми (змістові модулі)	Назва розділу, теми (змістового модуля)	Кількість годин за ОПП			Розподіл аудиторних годин		
		всього	у тому числі		лекції	семінари, практичні, лабораторні	заліки по модулях, (контрольні роботи)
			аудиторні	СРС/ІР			
Змістовий модуль І. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛІНГУ							
1	Контролінг: інструмент управління підприємством	11	4	3	2	2	
2	Характеристика об'єктів контролінгу	11	4	3	2	2	
3	Фінансовий контролінг: сутність, види, принципи, функції	11	4	3	2	2	
4	Бюджетування як інструмент оперативного фінансового контролінгу	11	4	3	2	2	
Змістовий модуль ІІ. ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛІНГ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ							
5	Фінансове прогнозування та планування на підприємстві	14	5	4	3	2	
6	Фінансова діагностика та моніторинг у системі контролінгу	13	5	3	2	3	
7	Оцінка результативності фінансовогосподарської діяльності та системи мотивації	11	4	3	2	2	
8	Система вартісно-орієнтованого управління підприємством	11	4	3	2	2	
Змістовий модуль ІІІ. КОНТРОЛІНГ: ІНСТРУМЕНТИ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ							
9	Практичні інструменти й принципи стратегічного управління стратегічного контролінгу. ЧАСТИНА 1	11	4	3	2	2	
10	Практичні інструменти й принципи стратегічного управління стратегічного контролінгу. ЧАСТИНА 2	11	4	3	2	2	
11	Практичні інструменти й принципи оперативного контролінгу. ЧАСТИНА 1	12	4	4	2	2	

12	Практичні інструменти й принципи оперативного контролінгу. ЧАСТИНА 2	13	5	3	2	3	
Іспит							16
ІНДЗ							
Разом годин		150	60	90	30	30	16

РОЗДІЛ 7. КАЛЕНДАРНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН АУДИТОРНИХ ЗАНЯТЬ

№ заняття	Тема лекційного заняття	Кількість годин
1	2	3
Змістовий модуль I. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛІНГУ		
1	Контролінг: інструмент управління підприємством	2
2	Характеристика об'єктів контролінгу	2
3	Фінансовий контролінг: сутність, види, принципи, функції	2
4	Бюджетування як інструмент оперативного фінансового контролінгу	2
Змістовий модуль II. ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛІНГ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ		
5	Фінансове прогнозування та планування на підприємстві	2
6	Фінансова діагностика та моніторинг у системі контролінгу	2
7	Оцінка результативності фінансовогосподарської діяльності та системи мотивації	2
8	Система вартісно-орієнтованого управління підприємством	2
Змістовий модуль III. КОНТРОЛІНГ: ІНСТРУМЕНТИ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ		
9	Практичні інструменти й принципи стратегічного управління стратегічного контролінгу. ЧАСТИНА 1	2
10	Практичні інструменти й принципи стратегічного управління стратегічного контролінгу. ЧАСТИНА 2	2
11	Практичні інструменти й принципи оперативного контролінгу. ЧАСТИНА 1	2
12	Практичні інструменти й принципи оперативного контролінгу. ЧАСТИНА 2	2
	Разом годин	30

8. Методи навчання

Сучасні вимоги до підготовки менеджерів передбачають здобуття основних практичних вмінь та навичок: опанування сучасними технологіями прийняття управлінських рішень, формування комунікативної компетентності, навичок роботи та керівництва колективом, вміння застосовувати основні засоби стратегічного менеджменту в практику роботи організації.

Для активізації процесу навчання студентів в ході вивчення дисципліни застосовуються такі навчальні технології та засоби:

- на *лекціях* чітко та зрозуміло структурується матеріал; зосереджується увага студентів на проблемних питаннях; наводяться конкретні приклади практичного застосування отриманих знань; аналізується зарубіжний досвід вирішення окремих проблем; використовуються наочні матеріали, схеми, таблиці, моделі, графіки; використовуються технічні засоби навчання: мультимедійний проектор, слайди тощо;

- на *семінарських (практичних) заняттях* запроваджуються різні навчальні технології: обговорення проблем, дискусії; вирішення ситуаційних вправ; розв'язання проблемних питань; мозковий штурм; кейс-методи; презентації; аналіз конкретної ситуації; рольові та ділові ігри; письмовий контроль знань; індивідуальне та групове опитування; перехресна перевірка завдань з наступною аргументацією виставленої оцінки тощо.

Обов'язковими елементами активізації навчальної роботи студентів є чіткий контроль відвідування студентами занять, заохочення навчальної активності, справедлива диференціація оцінок.

9. Форми контролю

Видами контролю знань студентів є поточний контроль, проміжна та підсумкова атестації.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних, лабораторних та семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента (слухача) до виконання конкретної роботи.

Проміжна атестація проводиться після вивчення програмного матеріалу кожного змістового модуля дисципліни. Вона має визначити рівень знань студента з програмного матеріалу змістового модуля, отриманих під час усіх видів занять і самостійної роботи.

Проміжна атестації проводиться у вигляді письмової контрольної роботи з відкритими запитаннями, задачами і тестовими завданнями.

Засвоєння студентом програмного матеріалу змістового модуля вважається успішним, якщо рейтингова оцінка його становить не менше, ніж 60 балів за 100-бальною шкалою.

Підсумкова атестація включає семестрову атестацію студента.

Семестрова атестація з навчальної дисципліни «Управління організаційним розвитком підприємства» проводиться у формі семестрового екзамену.

Семестровий екзамен – це форма підсумкової атестації засвоєння студентом теоретичного та практичного матеріалу з навчальної дисципліни «Управління організаційним розвитком підприємства» за семестр.

Студенти зобов'язані складати екзамени відповідно до вимог робочого навчального плану у терміни, передбачені графіком навчального процесу. Зміст екзамену визначається робочою навчальною програмою дисципліни «Управління організаційним розвитком підприємства».

До складання екзамену з дисципліни «Управління організаційним розвитком підприємства» студент допускається, якщо з цієї дисципліни ним повністю виконані всі види робіт, передбачені робочим навчальним планом та робочою навчальною програмою, а **його рейтинг з навчальної роботи з цієї дисципліни становить не менше, ніж 42 бали (60 балів $\times$ 0,7 = 42 бали).**

Студенти, які в поточному семестрі мали пропуски занять і до початку екзаменаційної сесії не засвоїли матеріал пропущених тем і розділів змістових модулів навчальної дисципліни «Управління організаційним розвитком підприємства» на додаткових заняттях, **до семестрової атестації з даної дисципліни не допускаються.**

Екзамени для студентів проводяться у **письмовій формі за екзаменаційними білетами** у яких передбачається комбінація з екзаменаційних запитань і тестових завдань різних типів (відкритих; закритих: вибіркових, на відповідність).

Після завершення проведення письмового екзамену за результатами відповідей на екзаменаційний білет обов'язково проводиться співбесіда двома науково-педагогічними (педагогічними) працівниками, які проводили підсумкову атестацію, із студентом, після якої

визначається остаточна оцінка за складання екзамену – рейтинг студента (слухача) з атестації R_{AT} (не більше 30 балів).

Серед видів контролю за рівневою ознакою (кафедральний, факультетський, ректорський та міністерський) виділяють самоконтроль.

Самоконтроль при вивченні дисципліни «Управління організаційним розвитком підприємства» призначений для самооцінки студентами якості засвоєння навчального матеріалу. З цією метою у робочій програмі навчальної дисципліни передбачаються питання для самоконтролю.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання студента відбувається згідно положенням «Про екзамени та заліки у НУБіП України» від 20.02.2015 р. протокол № 6.

Бали, які характеризують успішність студента по навчальній дисципліні «Управління організаційним розвитком підприємства», набираються ним протягом всього періоду навчання за вивчення окремих тем та виконання окремих видів робіт.

Бали, які характеризують успішність студента з модульної контрольної роботи по вивченню окремих тем навчальної дисципліни, набираються ним за виконання поставлених завдань (таблиця 3).

Таблиця 3

Розподіл балів при рейтинговій системі оцінювання з модульної контрольної роботи по вивченню окремих тем навчальної дисципліни

Модуль	Кількість балів
Модуль 1:	40
- тестові завдання ($R_{m1} = \frac{K_{\text{прав.}}}{K_{\text{заг.}}} \cdot 5$)	15
- питання 1 (розгорнута відповідь)	15
- питання 2 (розгорнута відповідь)	15
Модуль 2:	40
- питання 1 (розгорнута відповідь)	15
- питання 2 (розгорнута відповідь)	15
- задача (повний розв'язок)	15
Модуль 3:	40
- питання 1 (розгорнута відповідь)	15
- питання 2 (розгорнута відповідь)	15
- тестові завдання ($R_{m1} = \frac{K_{\text{прав.}}}{K_{\text{заг.}}} \cdot 5$)	15

Після проведення проміжних атестацій з усіх змістових модулів і визначення їх рейтингових оцінок визначається рейтинг студента з навчальної роботи $R_{НР}$ (не більше 70 балів) за формулою:

$$R_{НР} = \frac{0,7 \cdot (R^{(1)}_{ЗМ} \cdot K^{(1)}_{ЗМ} + \dots + R^{(n)}_{ЗМ} \cdot K^{(n)}_{ЗМ})}{K_{\text{дис}}}, \quad (1)$$

де $R^{(1)}_{ЗМ}, R^{(n)}_{ЗМ}$ – рейтингові оцінки із змістових модулів за 100-бальною шкалою;

n – кількість змістових модулів;

$K^{(1)}_{ЗМ}, \dots, K^{(n)}_{ЗМ}$ – кількість кредитів Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС) (або годин), передбачених робочим навчальним планом для відповідного змістового модуля;

$K_{\text{дис}} = K^{(1)}_{ЗМ} + \dots + K^{(n)}_{ЗМ}$ – кількість кредитів ЄКТС (або годин), передбачених робочим навчальним планом для дисципліни у поточному семестрі.

Формулу (1) можна спростити, якщо прийняти $K^{(1)}_{ЗМ} = \dots = K^{(n)}_{ЗМ}$. Тоді вона буде мати вигляд

$$R_{НР} = \frac{0,7 \cdot (R^{(1)}_{ЗМ} + \dots + R^{(n)}_{ЗМ})}{n} \quad (2)$$

Рейтинг студента з навчальної роботи округлюється до цілого числа.

На рейтинг з навчальної роботи можуть впливати рейтинг з додаткової роботи та рейтинг штрафний.

Рейтинг з додаткової роботи додається до рейтингу з навчальної і не може перевищувати 20 балів. Він визначається лектором і надається студентам рішенням кафедри за виконання робіт, які не передбачені навчальним планом, але сприяють підвищенню рівня знань студентів з дисципліни.

Максимальна кількість балів (20) надається студенту за:

- отримання диплому I-го ступеню переможця студентської наукової конференції факультету аграрного менеджменту з відповідної дисципліни «Стратегічний менеджмент»;
- отримання диплому переможця (I, II чи III місце) II-го етапу Всеукраїнської студентської олімпіади з дисципліни «Управління стратегічним розвитком» у поточному навчальному році;
- отримання диплому (I, II чи III ступеню) переможця Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт з відповідної дисципліни у поточному навчальному році;
- авторство (співавторство) у виданій науковій статті з відповідної дисципліни.

Рейтинг штрафний не перевищує 5 балів і віднімається від рейтингу з навчальної роботи. Він визначається лектором і вводиться рішенням кафедри для студентів, які невчасно засвоїли матеріали змістових модулів, не дотримувалися графіка роботи, пропускали заняття тощо.

Для визначення рейтингу студента із засвоєння дисципліни «Стратегічний менеджмент» $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента з навчальної роботи $R_{\text{НР}}$ (до 70 балів):

$$R_{\text{дис}} = R_{\text{НР}} + R_{\text{ат}} \quad (3)$$

Рейтинг студента із засвоєння дисципліни у балах (так же й рейтинги з виконання інших видів навчальної роботи) переводиться у національні оцінки “Відмінно”, “Добре”, “Задовільно”, “Незадовільно згідно з табл. 4.

Таблиця 4

Таблиця 4. Співвідношення між національними оцінками і рейтингом здобувача вищої освіти

Оцінка національна	Рейтинг здобувача вищої освіти, бали
Відмінно	90-100
Добре	74-89
Задовільно	60-73
Незадовільно	0-59

Оцінка “Відмінно” виставляється студенту (слухачу), який систематично працював протягом семестру, показав під час екзамену різнобічні і глибокі знання програмного матеріалу, вмів успішно виконувати завдання, які передбачені програмою, засвоїв зміст основної та додаткової літератури, усвідомив взаємозв’язок окремих розділів дисципліни, їхнє значення для майбутньої професії, виявив творчі здібності у розумінні та використанні навчально-програмного матеріалу, проявив здатність до самостійного оновлення і поповнення знань.

Оцінка “Добре” виставляється студенту, який виявив повне знання навчально-програмного матеріалу, успішно виконує передбачені програмою завдання, засвоїв основну літературу, що рекомендована програмою, показав достатній рівень знань з дисципліни і здатний до їх самостійного оновлення та поповнення у ході подальшого навчання та професійної діяльності.

Оцінка “Задовільно” виставляється студенту, який виявив знання основного навчально-програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та наступної роботи за професією, справляється з виконанням завдань, передбачених програмою, допустив окремі похибки у відповідях на іспиті і при виконанні іспитових завдань, але володіє необхідними знаннями для подолання допущених похибок під керівництвом науково-педагогічного працівника.

Оцінка “Незадовільно” виставляється студенту, який не виявив достатніх знань основного навчально-програмного матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених

програмою завдань, не може без допомоги викладача використати знання при подальшому навчанні, не спромігся оволодіти навичками самостійної роботи.

11. Методичне забезпечення

1. Навчально-методичний комплекс вивчення дисципліни «Податкова система» (робоча програма навчальної дисципліни, курс лекцій, ілюстративні матеріали).

Задачі для самостійного розв'язування

Задача 1. За результатами зборів засновників прийнято рішення про заснування ПАТ «Форест». Засновниками була організована відкрита підписка на акції, результати якої характеризуються такими даними:

- номінальна вартість акцій – 150 грн; курс емісії – 100 %;
- усі акції товариства є простими;
- кількість акцій, які підлягають розміщенню, – 150 000 шт.;
- накладні затрати, пов'язані із заснуванням підприємства, – 30 000 грн;
- на момент скликання установчих зборів ПАТ в цілому було сплачено 50 % номінальної вартості акцій.

Чи буде засноване ПАТ «Форест»?

Який вигляд матиме перший розділ пасиву балансу ПАТ «Форест» за умови його реєстрації? Відповідь коротко обґрунтувати.

Задача 2. Петренко В. В., Сіренко Г. Г., Коваленко П. П. та Дзюба М. М. вирішили заснувати товариство з обмеженою відповідальністю «Зоря». Зазначена в установчих документах відносна частка окремих учасників у статутному капіталі ТОВ «Зоря» становить: Петренка В. В. – 30 %; Сіренка Г. Г. та Дзюби М. М. – по 25 %; Коваленка П. П. – 20 %.

На момент реєстрації ТОВ «Зоря» Петренко В. В. вніс 50 тис. грн, що становить 100 % його частки в статутному капіталі; Сіренко Г. Г. – 80 тис. грн, Коваленко П. П. – 70 тис. грн., Дзюба М. М. – 60 тис. грн.

Навести всі позиції першого розділу пасиву балансу створеного ТОВ «Зоря».

Задача 3. Прийнято рішення про заснування публічного акціонерного товариства. Засновниками організовано відкриту підписку на акції, результати якої характеризуються такими даними:

- номінальна вартість акцій – 250 грн., курс емісії – 100 %;
- кількість акцій, які підлягають розміщенню – 50 000 шт.;
- накладні затрати, пов'язані із заснуванням підприємства – 90000 грн.;
- на момент скликання установчих зборів акціонерного товариства всі акції були сплачені за ціною емісії.

Навести всі позиції першого розділу пасиву балансу створеного акціонерного товариства. Зробити висновки.

Задача 4. Загальними зборами ПАТ «Поділля» прийнято рішення про подрібнення акцій у співвідношенні 1 : 5 та зменшення розміру статутного капіталу з 200 тис. грн. до 150 тис. грн. шляхом викупу та анулювання акцій. Номінальна вартість акцій до їх подрібнення становить 1,5 грн, ринкова – 3 грн. Визначити дивіденди на одну акцію, які отримають акціонери в результаті таких операцій та кінцевий ринковий курс акцій.

Задача 5. Визначити чисту суму дивідендів, яку одержить акціонер, що володіє пакетом акцій у 15 % статутного капіталу акціонерного товариства, за наявності таких даних:

1. Зареєстрований капітал АТ – 350 тис. грн (25000 акцій номінальною вартістю 14 грн).
2. Власний капітал АТ – 850 тис. грн.
3. Податок на прибуток підприємства 20 тис. грн.
4. Маса дивіденда – 50 тис. грн.

Задача 6. Визначте розмір дивідендів на одну просту акцію, фонд дивідендних виплат (за простими акціями), а також сукупний дохід власників корпоративних прав ПАТ «Грань» на момент виплати дивідендів. Зареєстрований капітал товариства сформований із 245000 акцій номінальною вартістю 2,5 грн кожна. На момент фіксації реєстру власників іменних цінних паперів в обігу перебували 97 % випущених акцій. Середній ринковий курс корпоративних прав товариства 15 грн. За умовами проспекту емісії привілейованих акцій, сукупна частка яких у статутному капіталі дорівнює 5 %, зафіксовані такі ставки дивідендних виплат: за привілейованими акціями серії А (6000 штук) - 18 %; серії В (6000 штук) - 22 %. Підприємством оголошенопро виплату грошових дивідендів у розмірі 300 000 грн.

Задача 7. Статутний капітал підприємства становить 350 тис. грн і сформований лише із простих акцій. Усі емітовані акції перебувають в обігу. За результатами діяльності у звітному році оподатковуваний прибуток підприємства склав 150 тис. грн, у тому числі у фонд дивідендних виплат спрямовано 30 % чистого прибутку. Підприємство реалізовує політику стабільних дивідендів зі ставкою 5%. Чи може підприємство реалізувати обрану дивідендну політику у звітному році?

Задача 8. Готель щомісяця сплачує за користування телефоном зв'язком 500 грн плюс 0,2 грн за кожний дзвінок. Упродовж січня було 5000 дзвінків, а в лютому – 6000 дзвінків. Необхідно:

1. Розрахувати витрати на один дзвінок у січні та лютому;
2. Визначити маржинальні витрати на один додатковий дзвінок у січні. Розв'язування 1. Витрати готелю на користування телефоном у: січні: $500 + (5000 \cdot 0,2) = 1\,500$ грн лютому: $500 + (6000 \cdot 0,2) = 1\,700$ грн
3. Витрати на одну телефонну розмову у: січні: $1500 : 5\,000 = 0,3$ грн лютому: $1\,700 : 6\,000 = 0,28$ грн
4. Маржинальні витрати на одну телефонну розмову у січні: $(500 + (5001 \cdot 0,2)) - 1500 = 0,2$ грн

Задача 9. Нижче наведено інформацію щодо продукції підприємства: Ціна за одиницю 38,5 Змінні витрати на одиницю 23,65 Постійні витрати на рік 222 750 Необхідно визначити: а) маржинальний дохід на одиницю; б) безбитковий обсяг продажу; в) обсяг продажу, необхідний для отримання операційного прибутку в сумі 148 500 грн. Розв'язування Маржинальний дохід на одиницю = $38,5 - 23,65 = 14,85$ грн Безбитковий обсяг продажу = $222\,750 / 14,85 = 15\,000$ одиниць Обсяг продажу для отримання бажаного прибутку = $(222\,750 + 148\,500) / 14,85 = 25\,000$ одиниць.

Задача 10. Прогноз прибутку компанії на 2013 рік такий, грн: Продаж (160 000 од.) 1 600 000 Витрати: 15 Змінні 400 000 Постійні 600 000 Прибуток 600 000 Необхідно: а) Обчислити точку безбитковості компанії у грошових одиницях; б) Розрахувати запас міцності компанії; в) Визначити дохід від продажу, необхідний для отримання прибутку в сумі 900 000 грн. Розв'язування Коефіцієнт маржинального доходу = $(1\,600\,000 - 400\,000) / 1\,600\,000 = 0,75$ Точка безбитковості = $600\,000 / 0,75 = 800\,000$ грн Запас міцності = $1\,600\,000 - 800\,000 = 800\,000$ грн Дохід від продажу = $(600\,000 + 900\,000) / 0,75 = 2\,000\,000$ грн.

Тести та завдання для перевірки знань

1. SWOT-аналіз це :
 - 1) метод за яким порівнюються характеристики об'єкта і еталонного, кращого;
 - 2) дослідження, спрямованні на визначення і оцінку сильних сторін підприємства;
 - 3) дослідження, спрямованні на визначення і оцінку сильних сторін і слабких сторін підприємства, оцінку його можливостей та потенційних загроз;
 - 4) немає правильного визначення.
2. Бенчмаркінг – це:
 - 1) метод порівняння цінової політики;
 - 2) метод оцінки фінансової стабільності;
 - 3) метод, за яким порівнюються характеристики певного об'єкта і еталонного, кращого;
 - 4) діагностика цілей та намірів найближчих конкурентів.
3. До методів оперативного фінансового контролінгу відносять:

- 1) бенчмаркінг;
- 2) SWOT-аналіз;
- 3) ABC-аналіз;
- 4) XYZ-аналіз.

4. До методів стратегічного фінансового контролінгу відносять:

- 1) система директ-костинг;
- 2) SWOT-аналіз;
- 3) ABC-аналіз;
- 4) СРПР.

5. Маржинальний прибуток – це:

- 1) те саме, що й звичайний прибуток підприємства до оподаткування;
- 2) показник, який характеризує частину чистої виручки, що спрямовується на покриття умовно змінних витрат;
- 3) прибуток, що залишається в розпорядженні підприємства після оподаткування;
- 4) показник, який характеризує частину виручки, що спрямовується на заміщення умовно постійних витрат і формування прибутку від реалізації.

6. Дискримінантний аналіз:

- 1) є методом прогнозування фінансових результатів;
- 2) використовується в процесі прогнозування банкрутства;
- 3) використовується при розрахунку точки беззбитковості;
- 4) є складовою ABC-аналізу.

7. ABC-аналіз застосовують при вирішенні таких основних завдань:

- 1) визначення перспективних напрямів розвитку;
- 2) розрахунок суми покриття;
- 3) прогнозування банкрутства;
- 4) виявлення резервів зниження затрат сировини, матеріалів.

8. Обсяг продажу, за якого підприємство покриває витрати не отримуючи при цьому прибутку, – це:

- 1) фінансовий потенціал підприємства;
- 2) точка беззбитковості;
- 3) запас фінансової стійкості;
- 4) фінансовий леверидж.

9. Запас фінансової стійкості визначається як різниця:

- 1) обсягу продажу і постійних витрат;
- 2) обсягу продажу і маржинального доходу;
- 3) обсягу продажу і порогу рентабельності;
- 4) обсягу продажу і постійних витрат.

10. З наведених витрат до постійних не відноситься:

- 1) заробітна плата основних робітників;
- 2) амортизація будівель цехів та заводоуправління;
- 3) плата за оренду складу готової продукції;
- 4) відсотки за кредит.

11. Величина маржинального доходу визначається шляхом додавання:

- 1) прибутку та змінних витрат;
- 2) прибутку та постійних витрат;
- 3) прибутку та доходу (виручки) від реалізації;
- 4) постійних та змінних витрат.

12. Запаси підприємства відносяться до:

- 1) необоротних активів;
- 2) оборотних активів;
- 3) власного капіталу;
- 4) залученого капіталу.

13. З наведених видів витрат підприємства до змінних належать витрати на:

- 1) утримання управління заводу;
- 2) страхування підприємства;
- 3) охорону підприємства;
- 4) напівфабрикати сторонніх підприємств.

14. Графік беззбитковості показує:

- 1) запас фінансової стійкості;
- 2) співвідношення постійних та змінних витрат;
- 3) рівень постійних та змінних витрат і величину доходу від продажу за різних обсягів діяльності підприємства;
- 4) величину доходу від продажу за різних обсягів діяльності підприємства.

15. Знижки, які пропонуються з метою прискорення процесу отримання платежів та які можна надати за швидку оплату рахунків, це:

- 1) функціональні знижки;
- 2) знижки за кількість;
- 3) знижки сконто;
- 4) спеціальні знижки.

16. Знижки, які надають при довготривалому співробітництві, це :

- 1) функціональні знижки;
- 2) знижки за вірність;
- 3) знижки сконто;
- 4) спеціальні знижки.

17. Відношення різниці між чистим прибутком і нарахованою амортизацією до суми довгострокових і поточних зобов'язань є коефіцієнтом:

- 1) Тафлера;
- 2) Бівера;
- 3) Спрінгейта;
- 4) Альтмана.

Оцініть правильність тверджень (так, ні).

18. Оперативний фінансовий контролінг передбачає формування та реалізацію системи обґрунтування, прийняття, виконання та контролю за виконанням оперативних фінансових рішень з метою досягнення поточних фінансових цілей.

- 1) Так;
- 2) ні.

19. Розвинутий директ-костинг заснований на використанні в обліку даних тільки про змінні витрати.

- 1) Так;
- 2) ні.

20. Точка беззбитковості являє собою такий обсяг діяльності підприємства, коли доходи дорівнюють витратам.

- 1) Так;
- 2) ні.

21. Беззбитковий обсяг виробництва – це обсяг виробництва продукції, якого підприємство може досягти в даний період часу, маючи реальну кількість виробничих ресурсів.

- 1) Так;
- 2) ні.

22. Основне призначення аналізу «витрати – обсяг – прибуток» полягає у можливості визначити значення кожної зі складових цього аналізу за умови внесення змін у діяльність підприємства.

- 1) Так;
- 2) ні.

23. ABC-аналіз полягає у виявленні та оцінці незначного числа кількісних величин, які є найціннішими та мають найбільшу питому вагу у загальній сукупності вартісних показників.

- 1) Так;
- 2) ні.

24. За ступенем свободи у проведенні аналізу ФВА поділяють на ФВА продуктів та ФВА процесів.

- 1) Так;
- 2) ні.

25. У PEST-аналізі виокремлюють чотири групи системних критеріїв оцінювання організації: економічний потенціал; конкурентні переваги; привабливість виду економічної діяльності; стабільність середовища.

- 1) Так;
- 2) ні.

26. Матриця SWOT-аналізу не містить остаточної інформації для прийняття управлінських рішень, але дає змогу впорядкувати процес аналізу наявної інформації з використанням власних думок та оцінок.

- 1) Так;
- 2) ні.

27. Діяльність яких суб'єктів господарювання не має на меті отримання прибутку:

- 1) квазікорпорації;
- 2) ринкові некомерційні організації;
- 3) акціонерні товариства;
- 4) командитне товариство.

28. Акціонери публічного акціонерного товариства відповідають за зобов'язаннями товариства:

- 1) лише в межах належних їм акцій;
- 2) в межах їх внесків до статутного капіталу та додатково придбаними облігаціями підприємства;
- 3) своїми внесками до статутного капіталу та частково належним їм приватним майном;
- 4) своїми внесками до статутного та додаткового капіталу підприємства.

29. Яку кількість акціонерів може мати приватне АТ:

- 1) будь-яку кількість;
- 2) не менше 50 акціонерів;
- 3) не більше 100 акціонерів;
- 4) не більше 300 акціонерів.

30. Якою є періодичність внесення до порядку денного загальних зборів питання анулювання акцій та їх консолідації і дроблення:

- 1) не рідше ніж раз на п'ять років;
- 2) не рідше ніж раз на три роки;

- 3) не частіше ніж раз на сім років;
- 4) за рішенням зборів акціонерів.

31. Які з наведених характеристик стосуються акціонерного товариства?

- 1) товариство може емітувати облігації;
- 2) корпоративні права співвласника товариства можуть бути придбані самим товариством;
- 3) засновниками підприємства можуть бути лише юридичні особи;
- 4) Засновники зобов'язані бути держателями акцій на суму не менше 25 % статутного капіталу протягом усього періоду діяльності підприємства.

32. Учасники товариства з обмеженою відповідальністю відповідають за боргами товариства:

- 1) лише в межах належних їм акцій;
- 2) лише в межах їх внесків до статутного капіталу;
- 3) своїми внесками до статутного капіталу та частково належним їм особистим майном;
- 4) своїми внесками до статутного капіталу та всім своїм майном.

33. Яку кількість учасників може мати товариство з обмеженою відповідальністю:

- 1) будь-яку кількість;
- 2) не менше 5 чоловік;
- 3) не більше 10 чоловік;
- 4) не більше 100 чоловік.

34. Учасники командитного товариства відповідають за боргами товариства:

- 1) лише в межах їх внесків до статутного капіталу;
- 2) своїми внесками до статутного капіталу та частково належним їм особистим майном;
- 3) своїми внесками до статутного капіталу та всім своїм майном;
- 4) частина учасників відповідає в межах внесків до статутного капіталу, частина — своїми внесками до статутного капіталу та всім своїм майном.

35. Учасники повного товариства відповідають за боргами товариства:

- 1) лише в межах їх вкладів у статутний капітал;
- 2) своїми внесками до статутного капіталу та частково належним їм приватним майном;
- 3) своїми внесками до статутного капіталу та всім своїм майном;
- 4) своїми внесками до статутного та додаткового капіталу підприємства.

36. Суб'єктами малого підприємства можуть вважатись ті підприємства, в яких впродовж календарного року:

- 1) кількість працівників не перевищує 50 осіб та річний дохід не перевищує суму, еквівалентну 10 мільйонам євро;
- 2) кількість працівників не перевищує 30 осіб та річний дохід не перевищує суму, еквівалентну 10 мільйонам євро;
- 3) кількість працівників перевищує 50 осіб та річний дохід перевищує суму, еквівалентну 10 мільйонам євро;
- 4) кількість працівників перевищує 250 осіб та річний дохід перевищує суму, еквівалентну 50 мільйонам євро.

37. Концерн являє собою:

- 1) тимчасове статутне об'єднання підприємств для досягнення його учасниками певної спільної господарської мети;
- 2) статутне об'єднання підприємств, а також інших організацій, на основі їх фінансової залежності від одного або групи учасників об'єднання, з централізацією функцій науково-технічного і виробничого розвитку, інвестиційної, фінансової та іншої діяльності;
- 3) договірне об'єднання, створене на основі поєднання виробничих, наукових і комерційних інтересів підприємств, що об'єдналися;

4) договірне об'єднання, створене з метою постійної координації господарської діяльності підприємств, що об'єдналися, шляхом централізації однієї або кількох виробничих та управлінських функцій, розвитку спеціалізації і кооперації виробництва тощо.

38. Які з наведених характеристик стосуються асоціації?

- 1) тимчасове статутне об'єднання підприємств;
- 2) статутне об'єднання підприємств, а також інших організацій, на основі їх фінансової залежності від одного або групи учасників об'єднання, з централізацією функцій науково-технічного і виробничого розвитку, інвестиційної, фінансової та іншої діяльності;
- 3) не має права втручатися у господарську діяльність підприємств - учасників;
- 4) не є юридичною особою.

39. Які з наведених характеристик стосуються концерну?

- 1) тимчасове статутне об'єднання підприємств;
- 2) передача права представляти інтереси учасників у відносинах з органами влади, іншими підприємствами та організаціями;
- 3) не має права втручатися у господарську діяльність підприємств - учасників;
- 4) не є юридичною особою.

40. Холдингова компанія набуває статусу юридичної особи?

- 1) з дати державної реєстрації її створення;
- 2) з дати реалізації 50 % акцій;
- 3) з дати прийняття рішення про створення холдингу;
- 4) не набуває статусу юридичної особи.

41. Якою діяльністю першочергово займаються венчурні підприємства?

- 1) фінансовою;
- 2) інвестиційною;
- 3) інноваційною;
- 4) усіма можливими видами діяльності.

42. У якій організаційно-правовій формі можуть створюватись комерційні банки відповідно до вітчизняного законодавства?

- 1) будь-якій;
- 2) акціонерного товариства та товариства з обмеженою відповідальністю;
- 3) приватного підприємства та товариства з обмеженою відповідальністю;
- 4) акціонерного товариства та товариства з повною відповідальністю.

Оцініть правильність тверджень (так, ні).

43. Об'єднання підприємств є юридичною особою.

- 1) Так;
- 2) ні.

44. Підприємства - учасники об'єднання підприємств зберігають статус юридичної особи незалежно від організаційно-правової форми об'єднання.

- 1) Так;
- 2) ні.

45. Суб'єкти господарювання є інституційними одиницями національної економіки України.

- 1) Так;
- 2) ні.

46. Господарське товариство може мати у власності цінні папери холдингової компанії, корпоративним підприємством якої воно є.

- 1) Так;
- 2) ні.

47. *Квазікорпорації – це унітарні підприємства.*

- 1) Так;
- 2) ні.

48. *Некомерційна господарська діяльність – це самостійна систематична господарська діяльність, здійснювана суб'єктами господарювання, спрямована на одержання прибутку.*

- 1) Так;
- 2) ні.

49. *Дозвіл на здійснення професійної діяльності на ринку цінних паперів можуть отримати підприємства будь-якої організаційно-правової форми господарювання.*

- 1) Так;
- 2) ні.

50. *Акції приватного акціонерного товариства розподіляються між засновниками і не можуть розповсюджуватися публічно.*

- 1) Так;
- 2) ні.

51. *Річні загальні збори акціонерного товариства проводяться не раніше 30 квітня наступного за звітним року.*

- 1) Так;
- 2) ні.

52. *Юридична особа, яка перейшла на спрощену систему оподаткування, обліку та звітності, самостійно обирає одну з таких ставок єдиного податку: 6% суми виручки від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) без урахування акцизного збору в разі сплати ПДВ або 10 % суми виручки від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), за винятком акцизного збору, в разі включення ПДВ до складу єдиного податку.*

- 1) Так;
- 2) ні.

53. До оплати 50 % статутного
капіталу акціонерне товариство може здійснювати обмежений перелік операцій, не пов'язаний з його заснуванням.

- 1) Так;
- 2) ні.

54. *Вищим органом товариства з обмеженою відповідальністю є загальні збори учасників.*

- 1) Так;
- 2) ні.

55. *Статутний капітал товариства з обмеженою відповідальністю підлягає сплаті учасниками товариства до закінчення першого року з дня державної реєстрації товариства.*

- 1) Так;
- 2) ні.

56. *Відповідно до вітчизняних стандартів бухгалтерського обліку власний капітал визначається як:*

- 1) активи та зобов'язання підприємства;
- 2) усе майно підприємства;
- 3) активи за вирахуванням зобов'язань;
- 4) різниця між довго- та короткостроковими зобов'язаннями.

57. В якій формі звітності відображається майно підприємства:

- 1) Баланс;
- 2) Звіт про фінансові результати;
- 3) Звіт про рух грошових коштів;
- 4) Звіт про власний капітал?

58. Нерозподілений прибуток належить до складу:

- 1) основного капіталу;
- 2) оборотного капіталу;
- 3) додаткового капіталу;
- 4) власного капіталу.

59. Яким чином впливає вилучений капітал на загальну величину власного капіталу підприємства:

- 1) збільшує;
- 2) зменшує;
- 3) не входить до складу власного капіталу, а тому ніяк не впливає;
- 4) важко точно сказати?

60. Додатковий капітал являє собою:

- 1) суму приросту майна підприємства, яка виникає в результаті переоцінки (індексації) безоплатно одержаних матеріальних цінностей та від емісійного доходу;
- 2) капітал, у межах якого власники підприємства несуть відповідальність перед його кредиторами;
- 3) капітал, який може бути спрямований на покриття збитків підприємств;
- 4) один з видів доходів підприємства, які можуть бути поділені між власниками корпоративних прав.

61. Яким чином впливає неоплачений капітал на загальну величину власного капіталу підприємства:

- 1) збільшує;
- 2) зменшує;
- 3) не входить до складу власного капіталу, а тому ніяк не впливає;
- 4) важко точно сказати?

62. Залежно від джерел формування власний капітал підприємства поділяють на:

- 1) вкладений та нагромаджений;
- 2) статутний та додатковий;
- 3) нерозподілений та нагромаджений;
- 4) вкладений та дарчий.

63. Хто може виступати емітентом акцій:

- 1) будь-який суб'єкт господарської діяльності;
- 2) акціонерні товариства;
- 3) товариства з обмеженою відповідальністю;
- 4) АТ та ТОВ.

64. Акція – це цінний папір, який:

- 1) засвідчує право боргу;
- 2) зобов'язує придбати певний товар за наперед визначеною ціною;
- 3) засвідчує власності;
- 4) є похідним від інших цінних паперів.

65. Власники яких акцій мають право голосу на зборах акціонерів:

- 1) усіх, випущених підприємством;
- 2) простих;

- 3) привілейованих;
- 4) тих, за якими сплачується фіксований дивіденд.

66. *Співвідношення, з яким робиться емісія акцій за умови збільшення капіталу розраховується як:*

- 1) добуток статутного капіталу на кількість нових акцій;
- 2) добуток номінального капіталу на кількість нових акцій;
- 3) відношення статутного капіталу після збільшення до статутного капіталу до збільшення;
- 4) відношення статутного капіталу перед його збільшенням до величини приросту номінального капіталу.

67. *Якщо співвідношення, з яким робиться емісія акцій за збільшення капіталу складає 2:1, то це означає, що:*

- 1) володіючи двома акціями на момент прийняття рішення про збільшення статутного капіталу, можна придбати одну акцію нової емісії;
- 2) володіючи однією акцією на момент прийняття рішення про збільшення статутного капіталу, можна придбати дві акції нової емісії;
- 3) дві акції старої емісії обмінюються на одну акцію нової емісії;
- 4) одна акція старої емісії обмінюється на дві акції нової емісії.

68. *Які види привілейованих акцій не існують:*

- 1) з фіксованими дивідендами;
- 2) з мінімальним фіксованим дивідендом та додатковими бонусами;
- 3) кумулятивні;
- 4) кумулятивні з додатковими бонусами.

69. *Які види привілейованих акцій не існують:*

- 1) з фіксованими дивідендами;
- 2) з мінімальним фіксованим дивідендом та додатковими бонусами;
- 3) кумулятивні;
- 4) кумулятивні з додатковими бонусами.

70. *Показник номінального курсу характеризує:*

- 1) вартість, за якою акції можуть купуватися і продаватися на біржах;
- 2) вартість капіталу підприємства, яка відображена у фінансовій звітності;
- 3) структуру власного капіталу підприємства;
- 4) вартість капіталу, отриманого підприємством від інших осіб у вигляді безоплатно одержаних активів.

71. *Показник балансового курсу характеризує:*

- 1) вартість, за якою акції можуть купуватися і продаватися на біржах;
- 2) вартість капіталу підприємства, яка відображена у фінансовій звітності;
- 3) структуру власного капіталу підприємства;
- 4) вартість капіталу, отриманого підприємством від інших осіб у вигляді безоплатно одержаних активів.

72. *Показник ринкового курсу характеризує:*

- 1) вартість, за якою акції можуть купуватися і продаватися на біржах;
- 2) вартість капіталу підприємства, яка відображена у фінансовій звітності;
- 3) структуру власного капіталу підприємства;
- 4) вартість капіталу, отриманого підприємством від інших осіб у вигляді безоплатно одержаних активів.

73. *У випадку, коли номінальний курс перевищує балансовий, то це означає, що:*

- 1) власний капітал підприємства є меншим за статутний капітал;
- 2) власний капітал підприємства є більшим за статутний капітал;
- 3) підприємство отримує емісійний дохід;

4) підприємство має на балансі безоплатно отримані активи.

Оцініть правильність тверджень (так, ні).

74. Власний капітал визначається як різниця між вартістю його майна і борговими зобов'язаннями.

- 1) Так;
- 2) ні.

75. Нагромаджений капітал - це капітал, внесений власниками підприємства.

- 1) Так;
- 2) ні.

76. Дарчий капітал - додатковий капітал, отриманий підприємством від інших осіб у вигляді безоплатно одержаних активів.

- 1) Так;
- 2) ні.

77. Нерозподілений прибуток - це частина чистого прибутку, що не була розподілена між акціонерами.

- 1) Так;
- 2) ні.

78. Суть концепції вартості капіталу полягає у тому, що як фактор виробництва і як інвестиційний ресурс капітал у будь-якій своїй формі має відповідну вартість, рівень якої повинен враховуватись в процесі його залучення в економічний процес.

- 1) Так;
- 2) ні.

79. Пайовий капітал акціонерного товариства - це капітал, що утворюється з суми номінальної вартості всіх розміщених акцій товариства.

- 1) Так;
- 2) ні.

80. Емітентом акцій можуть виступати лише акціонерні товариства.

- 1) Так;
- 2) ні.

81. Товариство з обмеженою відповідальністю може здійснювати розміщення акцій двох типів - простих та привілейованих.

- 1) Так;
- 2) ні.

82. Кумулятивні привілейовані акції - категорія акцій, за якими, у разі невиплати товариством дивідендів передбачається їх накопичення.

- 1) Так; 2) ні.

83. Показник номінального ринкового курсу характеризує структуру власного капіталу підприємства.

- 1) Так; 2) ні.

84. Недоліком показника балансового курсу є те, що він характеризує не реальну вартість корпоративних прав підприємства, а бухгалтерську.

- 1) Так;
- 2) ні.

85. Міноритаріями називають акціонерів, пакет акцій яких не дозволяє блокувати рішення з найважливіших питань на зборах акціонерів.

- 1) Так;
- 2) ні.

86. Основним внутрішнім джерелом за використання касового підходу є:

- 1) самофінансування, яке пов'язане з реінвестуванням прибутку у відкритій чи прихованій формі;
- 2) самофінансування шляхом додаткових внесків засновників;
- 3) амортизаційні відрахування;
- 4) отримання відстрочки за платежами.

87. До джерел самофінансування не належать:

- 1) дооцінка основних засобів;
- 2) нерозподілений прибуток;
- 3) амортизація;
- 4) резерви для відшкодування майбутніх витрат.

88. Приховані резерви:

- 1) відображаються у статті балансу «Додатковий капітал»;
- 2) можуть формуватися в результаті поповнення забезпечень наступних витрат;
- 3) це частина капіталу підприємства, яка жодним чином не відображена в його балансі;
- 4) утворюються в результаті заниження реалізаційних цін на продукцію.

89. Тезаврація прибутку – це:

- 1) розподіл чистого прибутку між власниками підприємства;
- 2) спрямування чистого прибутку на формування власного капіталу підприємства;
- 3) приховування прибутку;
- 4) спрямування прибутку виключно на поповнення власних обігових коштів підприємства.

90. Звіт про рух грошових коштів містить інформацію про рух коштів у результаті:

- 1) операційної, інвестиційної та фінансової діяльності;
- 2) операційної, фінансової та звичайної діяльності;
- 3) основної, інвестиційної та фінансової діяльності;
- 4) основної, інвестиційної та звичайної діяльності.

91. Які з перерахованих видів операцій, пов'язаних із рухом грошових коштів не належать до фінансової діяльності?

- 1) надходження від реалізації необоротних активів 40 тис. грн;
- 2) отримання позики в розмірі 15 тис. грн;
- 3) сплата дивідендів в розмірі 5 тис. грн;
- 4) погашення позики в розмірі 20 тис. грн.

92. Заповніть пропущені слова. Згідно з П(С)БО, _____ діяльність – це придбання та реалізація тих необоротних активів, а також тих фінансових інвестицій, які не є складовою еквівалентів грошових коштів:

- 1) інвестиційна;
- 2) операційна;
- 3) фінансова;
- 4) звичайна.

93. Із якими операціями пов'язаний рух грошових коштів у результаті інвестиційної діяльності:

- 1) придбанням (реалізацією) майна довготривалого користування;
- 2) випуском облігацій і цінних паперів короткострокового характеру;
- 3) виконання робіт і надання послуг;
- 4) виплатою дивідендів?

94. Чистий рух грошових коштів підприємства за звітний період дорівнює:

- 1) залишку грошових коштів та їх еквівалентів на кінець періоду;
- 2) сумі чистого руху грошових коштів від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності;
- 3) різниці між залишком грошових коштів на початок періоду та залишком грошових коштів на кінець періоду;
- 4) сумі вхідних грошових потоків по підприємству за звітний період.

95. Яке з даних надходжень грошових коштів не є надходженням від інвестиційної діяльності:

- 1) реалізація необоротних активів;
- 2) реалізація майнових комплексів;
- 3) реалізація необоротних активів;
- 4) надходження власного капіталу?

96. У Звіті про рух коштів надходження від випуску акцій мають класифікуватися як надходження коштів від:

- 1) кредитної діяльності;
- 2) операційної діяльності;
- 3) інвестиційної діяльності;
- 4) фінансової діяльності.

97. До відтоку коштів від інвестиційної діяльності належать:

- 1) виплата дивідендів;
- 2) сплата податків;
- 3) покупка цінних паперів;
- 4) придбання нематеріальних активів.

98. Заповніть пропуски у висловлюванні. До типових прикладів руху коштів у рамках _____ діяльності належать такі: випуск власного капіталу (акцій); отримання позик та їх погашення; викуп акцій власної емісії; сплата дивідендів:

- 1) операційної;
- 2) інвестиційної;
- 3) фінансової;
- 4) звичайної.

99. До відтоку коштів від інвестиційної діяльності належать:

- 1) виплата дивідендів;
- 2) сплата податків;
- 3) покупка цінних паперів;
- 4) придбання нематеріальних активів.

100. Заповніть пропуски у висловлюванні. До типових прикладів руху коштів у рамках _____ діяльності належать такі: випуск власного капіталу (акцій); отримання позик та їх погашення; викуп акцій власної емісії; сплата дивідендів:

- 1) операційної;
- 2) інвестиційної;
- 3) фінансової;
- 4) звичайної.

101. До типових прикладів руху коштів у результаті _____ діяльності слід віднести: надходження коштів від реалізації продукції; надходження коштів за надання права користування активами (оренда); платежі постачальникам; виплати працівникам; сплата податків тощо:

- 1) операційної;
- 2) інвестиційної;
- 3) фінансової;
- 4) звичайної.

102. До грошових потоків від операційної діяльності не належать:

- 1) надходження коштів від реалізації продукції;
- 2) виплата дивідендів;
- 3) сплата штрафів і неустойок;
- 4) виплата заробітної плати.

103. У звіті про рух коштів надходження від випуску акцій мають класифікуватися як приплив коштів від:

- 1) кредитної діяльності;
- 2) операційної діяльності;
- 3) інвестиційної діяльності;
- 4) фінансової діяльності.

Оцініть правильність тверджень (так, ні).

104. Згідно з методом нарахування основними елементами внутрішніх джерел фінансування підприємств є чистий прибуток; амортизаційні відрахування та забезпечення наступних витрат і платежів.

- 1) Так;
- 2) ні.

105. Грошовий потік підприємства являє собою сукупність розподілених у часі надходжень коштів, генерованих його господарською діяльністю.

- 1) Так;
- 2) ні.

106. Дослідження грошових потоків за видами діяльності підприємства спрямовується на визначення показників чистого руху грошових коштів внаслідок операційної, інвестиційної та фінансової діяльності та оцінювання їх впливу на загальну зміну залишків грошових коштів у звітному періоді.

- 1) Так;
- 2) ні.

107. Прямий метод передбачає визначення суми чистого надходження (чистої витрати) в результаті операційної діяльності через послідовне коригування показника прибутку (збитку) від звичайної діяльності до оподаткування, наведеного у звіті про фінансові результати.

- 1) Так;
- 2) ні.

108. У світовій економічній літературі залежно від способу відображення прибутку у звітності, зокрема в балансі, виділяють приховане та відкрите самофінансування.

- 1) Так;
- 2) ні.

109. У світовій економічній літературі залежно від способу відображення прибутку у звітності, зокрема в балансі, виділяють приховане та відкрите самофінансування.

- 1) Так;
- 2) ні.

110. Амортизаційні відрахування є джерелом самофінансування за касового підходу.

- 1) Так;
- 2) ні.

111. Відкрите самофінансування – це частина власного капіталу підприємства, яка жодним чином не відображена в його балансі.

- 1) Так;
- 2) ні.

112. Під терміном «амортизація» основних засобів і нематеріальних активів розуміють поступове віднесення витрат на їх придбання, виготовлення або поліпшення, на зменшення скоригованого прибутку платника податку у межах норм амортизаційних відрахувань.

- 1) Так;
- 2) ні.

113. Ефект фінансування за рахунок забезпечень проявляється завдяки існуванню часового розриву між моментом їх формування та використання.

- 1) Так;
- 2) ні.

114. Забезпечення підприємства відносять до власного капіталу.

- 1) Так;
- 2) ні.

115. У П(С)БО виділяють чотири види діяльності, відповідно до яких формуються грошові потоки.

- 1) Так;
- 2) ні.

116. Грошовий потік від операційної діяльності суб'єкта підприємництва розглядається є основним джерелом фінансового забезпечення його господарської діяльності у наступні періоди.

- 1) Так;
- 2) ні.

117. Товариство може сплачувати дивіденди:

- 1) грошовими коштами;
- 2) грошовими коштами та цінними паперами;
- 3) облігаціями;
- 4) в будь-якій формі.

118. Регулярні дивіденди поділяють на:

- 1) проміжні та остаточні;
- 2) спеціальні та остаточні;
- 3) додаткові та спеціальні;
- 4) проміжні та ліквідаційні.

119. Регулярні дивіденди поділяють на:

- 1) проміжні та остаточні;
- 2) спеціальні та остаточні;
- 3) додаткові та спеціальні;
- 4) проміжні та ліквідаційні.

120. Додаткові дивіденди – це дивіденди, які:

- 1) пов'язані з певними подіями, що відбулись у фінансовій діяльності;
- 2) підприємство виплачує нерегулярно, за певних обставин;
- 3) пов'язані з реалізацією частини майна корпорації;
- 4) виплачуються наприкінці кожного кварталу.

121. Ліквідаційні дивіденди – це дивіденди, які:

- 1) підприємство виплачує нерегулярно, за певних обставин;
- 2) пов'язані з певними подіями, що відбулись у фінансовій діяльності;
- 3) виплачуються наприкінці кожного року;
- 4) пов'язані з реалізацією частини майна корпорації.

122. Спеціальні дивіденди – це дивіденди, які:

- 1) пов'язані з певними подіями, що відбулись у фінансовій діяльності;
- 2) підприємство виплачує нерегулярно, за певних обставин;
- 3) пов'язані з реалізацією частини майна корпорації;
- 4) виплачуються наприкінці кожного кварталу.

123. За якого виду дивідендної політики суму дивідендів на одну акцію визначають шляхом ділення суми, виділеної на виплату дивідендів за акціями, на кількість звичайних акцій, що перебувають в обігу:

- 1) нульового дивіденду;
- 2) фіксованого дивіденду;
- 3) виділення на дивіденди фіксованого відсотка з прибутку
- 4) фіксованого дивіденду з преміальними виплатами.

124. Антиподом політики нульового дивіденду є політика:

- 1) нульового дивіденду;
- 2) фіксованого дивіденду;
- 3) фіксованого дивіденду з преміальними виплатами;
- 4) 100% дивіденду.

125. Яка дивідендна політика полягає у виділенні однієї і тієї самої абсолютної величини дивідендів із розрахунку на одну акцію:

- 1) нульового дивіденду;
- 2) фіксованого дивіденду;
- 3) фіксованого дивіденду з преміальними виплатами;
- 4) 100% дивіденду.

126. За політики фіксованого дивіденду з преміальними виплатами:

- 1) крім фіксованої величини дивідендів сплачується у випадку значних фінансових досягнень певний відсоток додатково;
- 2) весь нерозподілений прибуток спрямовується на виплату у формі дивідендів;
- 3) крім фіксованого дивіденду щоразу сплачуються преміальні виплати;
- 4) крім фіксованого дивіденду раз на півроку сплачуються преміальні виплати.

127. Основою якої теорії дивідендної політики є те, що виплата грошових дивідендів не впливає на ринкову вартість підприємства:

- 1) синиці в руках;
- 2) податкових переваг;
- 3) Ла Порта;
- 4) іррелевантності.

128. Згідно з якою теорією дивідендної політики менеджери підприємства прагнуть до стабілізації розміру грошових виплат:

- 1) сигнальної;
- 2) синиці в руках;
- 3) Ла Порта;
- 4) іррелевантності.

129. Згідно з якою теорією дивідендної політики грошові виплати визначаються рівнем залежності менеджменту від власників корпоративних прав:

- 1) податкових переваг;
- 2) синиці в руках;
- 3) Ла Порта;
- 4) агентських витрат.

130. Згідно з якою теорією дивідендної політики акціонери віддають перевагу саме поточним грошовим дивідендним виплатам:

- 1) податкових переваг;
- 2) синиці в руках;
- 3) іррелевантності;
- 4) агентських витрат.

131. Відношення чистого прибутку до кількості звичайних акцій в обігу є коефіцієнтом:

- 1) дивідендних виплат на 1 звичайну акцію;
- 2) чистого прибутку на 1 звичайну акцію;
- 3) кратності покриття дивідендів прибутком;
- 4) дивідендних виплат.

132. Відношення дивідендів за звичайними акціями до кількості звичайних акцій в обігу є коефіцієнтом:

- 1) дивідендних виплат на 1 звичайну акцію;
- 2) чистого прибутку на 1 звичайну акцію;
- 3) кратності покриття дивідендів прибутком;
- 4) дивідендних виплат.

133. Відношення дивідендів на 1 акцію до чистого прибутку на 1 акцію є коефіцієнтом:

- 1) дивідендних виплат на 1 звичайну акцію;
- 2) чистого прибутку на 1 звичайну акцію;
- 3) кратності покриття дивідендів прибутком;
- 4) дивідендних виплат.

134. Відношення чистого прибутку на 1 акцію до дивідендів на 1 акцію є коефіцієнтом:

- 1) дивідендних виплат на 1 звичайну акцію;
- 2) чистого прибутку на 1 звичайну акцію;
- 3) кратності покриття дивідендів прибутком;
- 4) дивідендних виплат.

135. Який коефіцієнт характеризує величину відсотків чистого прибутку, яка розподілена акціонерним товариством у вигляді дивідендних виплат:

- 1) реінвестування;
- 2) утримання;
- 3) кратності покриття дивідендів прибутком;
- 4) дивідендних виплат.

136. Який коефіцієнт є фундаментальним показником привабливості акції для інвестора:

- 1) мультиплікатор курсу акції;
- 2) реінвестування;
- 3) утримання;
- 4) мультиплікатор дивіденду акції.

Оцініть правильність тверджень (так, ні).

137. Коефіцієнт утримання показує кількість відсотків, яку може забезпечити темпи зростання за рахунок внутрішніх джерел.

- 1) Так;
- 2) ні.

138. Коефіцієнт дивідендних виплат визначає стратегічну можливість виплат дивідендів.

- 1) Так;
- 2) ні.

139. *Високий коефіцієнт дохідності акціонерного капіталу «з'їдається» високими дивідендами.*

- 1) Так;
- 2) ні.

140. *Наприкінці фінансового року виплачуються остаточні дивіденди.*

- 1) Так;
- 2) ні.

141. *Для підприємств, що займаються видобутком корисних копалин, характерним є політика нульового дивіденду.*

- 1) Так;
- 2) ні.

142. *Прогресивна дивідендна політика передбачає поступове постійне збільшення дивідендних виплат із розрахунку на одну акцію.*

- 1) Так;
- 2) ні.

143. *Метод гнучкої дивідендної політики прив'язує розмір грошових дивідендних виплат до абсолютної величини фінансових результатів підприємства у звітному фінансовому періоді, за який виплачуються дивіденди, шляхом затвердження незмінного коефіцієнта дивідендних виплат.*

- 1) Так;
- 2) ні.

144. *Правило ослабленого капіталу передбачає, що в разі неплатоспроможності корпорація може не виплатити дивідендів.*

- 1) Так;
- 2) ні.

145. *В Україні виплата дивідендів здійснюється лише з нерозподіленого прибутку в обсязі, встановленому рішенням загальних зборів акціонерного товариства.*

- 1) Так;
- 2) ні.

146. *Підприємства, які випускають принципово нову продукцію і швидко розвиваються, основну частину чистого прибутку спрямовують на економічне зростання та можуть протягом кількох років підтримувати відносно низький коефіцієнт дивідендних виплат.*

- 1) Так;
- 2) ні.